

**Obrazovanje odraslih CARDS 2004
(EuropeAid/120956/D/SV/HR)**

Prijedlog poboljšanja sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih u Hrvatskoj

Kvaliteta i akreditiranje programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

travanj 2009., Zagreb

Projektni partner

Aarhus Technical College

Denmark

Projekt financira
Europska Unija

Izradu ovog izvješća potpomogla je Europska unija.
Za sadržaj ovog izvješća odgovoran je konzorcij Aarhus Technical College Denmark,
University of Jyväskylä Finland, PEM Germany and EPRD Poland.
Sadržaj ne odražava nužno stajalište Europske unije.

Autori

Radna skupina komponente 4 u suradnji s kratkoročnim stručnjacima

Jean Gordon i Benom Bennetom

Koordinatori komponente 4

Mile Živčić, Franjo Galeković, Anne Marie Popović

Lektura

Jelena Matković

Grafičko oblikovanje i tisak

Četiri boje d.o.o.

Zagrebačka avenija 104 d

10090 Zagreb

www.cetiriboje.hr

Naklada

500 kom

travanj 2009., Zagreb

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
PREDGOVOR	9
1. OKVIR	11
2. SADAŠNJA SITUACIJA U HRVATSKOJ	12
3. METODOLOGIJA ZA KOMPONENTU 4	13
4. PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE OSIGURANJA KVALITETE OBRAZOVANJA ODRASLIH U HRVATSKOJ	14
4.1 Izgradnja općeg pristupa kvaliteti	14
4.2 Razvijanje koherentnog i konzistentnog pristupa osmišljavanju i razvijanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja	15
4.3 Od verifikacije do akreditacije	16
4.4 Kriteriji za osiguranje kvalitete	18
4.5 Nadzor	21
Dodatak 1 Pregled sadašnje situacije u Hrvatskoj	24
Dodatak 2 Radna metodologija komponente 4	26
Dodatak 3 Pilotiranje metodologije za osmišljavanje i razvijanje kratkih programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja	30
Dodatak 4 Opis programa	34
Dodatak 5 Specifikacije posla i učenja za razvoj modula	35
Dodatak 6 Specifikacija procjene	36
Dodatak 7 Verifikacija programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja	37
Dodatak 8 Nadzor	39
Dodatak 9 Osposobljavanje stručnih nadzornika	43
Dodatak 10 Akcijski plan	46
Dodatak 11 Terminski plan Akcijskog plana koji je predložila radna skupina	47

GLOSAR KRATICA

A00	Agencija za obrazovanje odraslih
EU	Europska unija
MZOŠ	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
NKO	Nacionalni kvalifikacijski okvir
POU	Pučko otvoreno učilište
SOT	Strukovno osposobljavanje i trening

SAŽETAK

Ovaj je prijedlog sastavila radna skupina imenovana za komponentu 4, a članovi su predstavnici Agencije za obrazovanje odraslih, organizacija ključnih dionika te pružatelja usluga obrazovanja odraslih (srednje škole i pučka otvorena učilišta). U svakoj fazi rada iznosilo se znanje i stručno mišljenje članova skupine kako bi se dobio detaljan opis i kako bi se shvatilo kako funkcioniraju važni aspekti hrvatskog sustava obrazovanja odraslih, jednako kao snage, slabosti i nedostaci. Ovaj se proces koristio da bi se ustanovilo koje aspekte sustava treba razvijati kako bi se poboljšala kvaliteta pružanja usluga obrazovanja odraslih. Skupina je dobivala informacije o sustavima i postignućima u zemljama diljem Europe kako bi se pomoglo da sami sebe smjeste među nove trendove te da kvalificirano odlučuju o prijedlozima za razvijanje sustava u Hrvatskoj.

Radna skupina okupila se na četiri radionice:

Veljača 2008. godine: Prva se radionica usredotočila na kratke programe i odredila koja su opća očekivanja za komponentu 4 te kriteriji koje treba koristiti pri davanju prioriteta sektorima/zanimanjima odabranima za primjer razvijanja metodologije.

Ožujak 2008. godine: Raspravljalo se o sadašnjoj situaciji vezanoj za verificiranje i kvalitetu u obrazovanju odraslih, pri čemu su se naglašavali snažni i slabiji aspekti te uočeni nedostaci. Također su se preliminarno razmjenjivala mišljenja o tome koje elemente treba uzeti u obzir kad se razmatra kvaliteta planiranja, provedbe, vrednovanja i procjene.

Svibanj 2008. godine: Skupina je formulirala pretprijedlog za razvoj postupka verificiranja/akreditiranja u fazama. Pretprijedlog je nakon radionice podijeljen svim članovima radne skupine za raspravu u njihovim organizacijama.

Prosinac 2008. godine: Raspravljalo se o pretprijedlogu za poboljšanje sustava osiguranja kvalitete obrazovanja odraslih u Hrvatskoj. Rezultati radionice uključeni su u ovaj prijedlog.

Ovaj je prijedlog predstavljen u četiri dijela:

1. Izgradnja općeg pristupa kvaliteti
2. Od verifikacije do akreditacije
3. Kriteriji za osiguranje kvalitete
4. Nadzor pružatelja usluga obrazovanja odraslih.

Izgradnja općeg pristupa kvaliteti

To je učinjeno:

1. Razvijanjem koherentnog i konzistentnog pristupa razvijanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja;
2. Predlaganjem poboljšanja sustava verifikacije/akreditacije;
3. Uspostavljanjem prvog skupa kriterija za osiguranje kvalitete obrazovanja odraslih;
4. Osmišljavanjem prve verzije Priručnika za nadzornike kroz početno osposobljavanje; Priručnik i Kodeks prakse koristili bi se za pripremu, provedbu i izvješćivanje o provedbi nadzora pružateljima usluga obrazovanja odraslih.

Razvijanje koherentnog i konzistentnog pristupa osmišljavanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Radna skupina isprobala je metodologiju za osmišljavanje i razvijanje programa osposobljavanja. Zamisao je da oni moraju biti u skladu s budućim Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom. Programi osposobljavanja temelje se na kompetencijama i navode ishode učenja koje bi polaznik morao ostvariti po završetku programa osposobljavanja. Daljnja je namjera u takvom osmišljavanju programa postaviti temelj za njihovu daljnju transformaciju u kvalifikacije koje se također mogu stjecati na osnovi kreditnih bodova, uključujući i priznavanje prethodnog iskustvenog učenja.

Metodologija uključuje strukturiranje programa u osnovne i specijalizirane module (izborne i obvezne). Kad se u potpunosti istestiraju i prihvate, ista se metodologija može koristiti za osmišljavanje svih modula i programa osiguravajući tako veću razinu konzistentnosti i koherentnosti tih programa. Dogovoreni sektori zapošljavanja te područja zapošljavanja za pilotiranje metodologije bili su:

1. Poljoprivreda: poljoprivredni radnik - osnovni moduli + tri područja zapošljavanja: uzgoj bobičastog voća, proizvodnja povrća i cvijeća te prodaja povrća i cvijeća
2. Graditeljstvo: jednostavna zanimanja u graditeljstvu – osnovni moduli + osnovne organizacije gradilišta, zidanje, tesarski radovi, betoniranje i armiranje
3. Zdravstvena i socijalna skrb: osposobljavanje za jednostavne poslove njege – osnovni moduli + njega i igra s djecom; njega i razonoda za starije osobe i osobe s posebnim potrebama
4. Turizam i ugostiteljstvo: pomoćni konobar – osnovni i specijalizirani moduli

Metodologija obuhvaća četiri elementa:

- Opis programa;
- Specifikaciju posla (kompetencije koje treba steći);
- Specifikaciju učenja: sadrži ishode učenja koje polaznik mora biti u stanju pokazati kao rezultat osposobljavanja u pogledu vještina i znanja. Navode se i neke smjernice o potrebnim resursima;
- Specifikaciju procjene i smjernice.

Od verifikacije do akreditacije

Radna skupina na općem planu preporučuje sljedeće:

1. Treba prihvatiti termin akreditacija jer on bolje odgovara predloženom razvoju negoli verifikacija, koja je usmjerena na pojedinačne programe osposobljavanja. Detaljne preporuke predlažu se u tekstu.
2. Prijedlog poboljšanja postupaka verifikacije/akreditacije za kratke programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja u obrazovanju odraslih treba provoditi u fazama.
3. Treba preispitati postupke za registraciju ustanova koje se bave pružanjem usluga obrazovanja odraslih.
4. Treba ustanoviti bazu podataka postojećih odobrenih programa i akreditiranih pružatelja usluga obrazovanja odraslih. Akreditirani programi trebaju postati javno dostupni programi navedeni u bazi podataka te dostupni za provedbu u registriranim pružateljima usluga obrazovanja za relevantno područje. Treba razviti bazu podataka svih ustanova akreditiranih za provođenje specifičnih programa.

5. Treba dalje razvijati, nadzirati i podržavati provedbu pilot-metodologije za programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja.
6. Treba provesti šire istraživanje tržišta rada koje bi poslužilo kao osnova za razvijanje programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja.
7. Agencija bi trebala započeti razmatrati opciju prijelaza od akreditiranja programa osposobljavanja na dodjeljivanje kvalifikacija u skladu s novim nacionalnih okvirom kvalifikacija.
8. Mandat za sektorska vijeća treba proširiti na način da uključe obrazovanje odraslih.

Kriteriji osiguranja kvalitete

Radna skupina uočila je niz potreba koje se odnose na osiguranje kvalitete obrazovanja odraslih u Hrvatskoj, uključujući opće kriterije kvalitete za različite funkcije u sustavu obrazovanja odraslih te kriterije kvalitete za pružanje programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja.

Nadzor pružatelja osposobljavanja Misija nadzora obrazovanja odraslih

Povećati kvalitetu obrazovanja odraslih savjetovanjem i podrškom institucijama pružatelja osposobljavanja.

Svrha početnog osposobljavanja

- Osposobiti nadzornike u Agenciji za obrazovanje odraslih da započnu razvijati kompetencije koje su potrebne za provođenje stručnog nadzora pružatelja usluga obrazovanja odraslih u Hrvatskoj;
- Započeti izradu priručnika za nadzornike u obrazovanju odraslih u Hrvatskoj;
- Dogovoriti se o nacrtu kodeksa prakse koji će služiti kao temelj za procedure i odrediti kako bi nadzor trebalo provoditi;
- Razviti agendu za osiguranje kvalitete pružatelja osposobljavanja koja bi u konačnici zadovoljila europske standarde (vidi EU Common Quality Assurance Framework¹).

Sažetak plana predloženih aktivnosti:

2008.

Pilot-metodologija za kratke programe osposobljavanja razvijena je za više programa osposobljavanja s područja četiri sektora (CARDS projekt).

2009.

- Preispitati metodologiju i provesti potrebne izmjene za prvo pilotiranje;
- Testirati pilot-programe osposobljavanja u školama i pučkim otvorenim učilištima koja su sudjelovala u radnim skupinama;
- Testirati iste programe osposobljavanja u drugim školama i pučkim otvorenim učilištima koja već drže programe za relevantne sektore;
- Osmisliti i razviti više pilot-programa za dodatne sektore i zanimanja;
- Započeti osposobljavanje pružatelja osposobljavanja za korištenje nove metodologije;

¹ EU Common Quality Assurance Framework— Zajednički okvir EU-a za osiguranje kvalitete

- Preispitati institucionalne postupke akreditiranja;
- Odjel za stručni nadzor mogao bi započeti s provedbom nadzor u drugoj polovici 2009. godine.

2010.

- Preispitati pilot-programe osposobljavanja na temelju proba te preispitati tamo gdje je potrebno kako bi se dovršila i metodologija i ispitirani programi za privremeno razdoblje;
- Započeti osposobljavanje pružatelja osposobljavanja za korištenje nove metodologije;
- Ustanoviti bazu podataka programa;
- Osposobiti pružatelje za pružanje programa kako bi se testirala metodologija;
- Započeti provedbu nadzora.

Od 2011. do 2012. godine:

- Stalno praćenje provedbe programa osposobljavanja i metodologije;
- Stalno razvijanje baze podataka/programa;
- Stalni razvoj baze podataka/pružatelja usluga obrazovanja odraslih.

PREDGOVOR

Članovi radne skupine

Ministarstva		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
	Mirela Hock	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Agencije	Mile Živčić Franjo Galeković Anne Marie Popović	Agencija za obrazovanje odraslih
	Gordana Drljević Nino Buić	Agencija za strukovno obrazovanje
Dionici	Marijana Bolarić Višnja Perin	Hrvatski zavod za zapošljavanje (Ured Zagreb)
	Vesna Štefica	Hrvatska gospodarska komora
	Mirela Lekić	Hrvatska obrtnička komora
Socijalni partneri	Mislav Balković	Hrvatska udruga poslodavaca
	Jagoda Milidrag Šmid	Savez samostalnih sindikata Hrvatske
	Violeta Grilec	Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama Hrvatske
Pružatelji usluga obrazovanja odraslih	Igor Njegovan	Pučko otvoreno učilište Zagreb
	Dragana Mamić	Pučko otvoreno učilište Split
	Vlado Prskalo	Srednja škola Matije Antuna Reljkovića
	Zvonimir Erceg	Andragoško učilište Zvonimir
	Jasminka Štajcer	Medicinska škola Karlovac
	Nikša Alfirević	Udruga informatičara Sabirnica
	Momir Radašinić	Obrtnička škola Antuna Horvata
	Dražen Maksimović	Elektrostrojarska obrtnička škola
Sveučilišta	Miljana Bajšanski	Sveučilište u Rijeci

Članovi sektorskih radnih skupina koji su ispitali metodologiju i osmislili pilot-programe za kratke programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Poljoprivreda	Vlado Prskalo	Srednja škola Matija Antun Reljković, Slavonski Brod
	Klara Šćuka	Srednja škola Matija Antun Reljković, Slavonski Brod
	Ljerka Klarić	Poljoprivredna i veterinarska škola Arboretum Opeka, Vinica
	Kristijan Franin	Srednja poljoprivredna i veterinarska škola „Stanko Ožanić“, Zadar
Graditeljstvo	Gordana Drljević	Agencija za strukovno obrazovanje
	Zlatko Barl	Građevinsko poduzeće „Tehnika“
	Zlatko Prosinečki	Građevinski obrt
	Đurđa Plavljanić	Graditeljska škola Čakovec
Zdravstvena i socijalna skrb	Franjo Galeković	Agencija za obrazovanje odraslih
	Anne-Marie Popović	Agencija za obrazovanje odraslih
	Ana Laća	Obrtnička škola
	Jasenska Raos	Srednja škola Božena Plazzeriano, Varaždin
Turizam i ugostiteljstvo	Ksenija Beljan	Hotelijsko-turistička škola, Opatija
	Damjan Miletić	Ugostiteljska škola, Opatija
	Vlado Luburić	U mirovini (Agencija za strukovno obrazovanje)
	Mirjana Sliwa	U mirovini (Pučko otvoreno učilište Zagreb)

Komponenta 4 usredotočila se na kratke programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja koji imaju sljedeće karakteristike:

Status svjedodžbe (certifikata): propisuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (na temelju verificiranog programa).

Trajanje programa osposobljavanja: najmanje 120 sati, kako je definirano pravilnicima (podzakonskim propisima).

Ciljna skupina: nezaposlene osobe, zaposlenici koji moraju poboljšati svoje vještine.

Pružatelji osposobljavanja: uglavnom obrtničke i srednje strukovne škole i pučka otvorena učilišta.

Financiranje: razni tipovi financiranja poput: Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, poslodavci i pojedinci.

1. OKVIR

Projekt obrazovanja odraslih u Hrvatskoj ima tri glavne svrhe:

1. ojačati okvir za djelotvoran razvoj i provedbu strategije obrazovanja odraslih u Hrvatskoj s posebnim naglaskom na bazi podataka/informacija, širim kapacitetima i relevantnim mehanizmima financiranja;
2. poticati sistemske prilagodbe i modernizaciju programa osposobljavanja i pružatelja usluga obrazovanja odraslih te programa za stjecanje osnovnih vještina niskokvalificiranih osoba;
3. podizati svijest o potrebi trajnog učenja kako bi se u srednjoročnom razdoblju osigurala viša razina sudjelovanja u obrazovanju odraslih.

Projekt se provodi kroz šest komponenata. Očekivani rezultat za komponentu 4 je sljedeći:

- Raspravlja se o modernizaciji programa akreditacije, a važni dionici spremni su primijeniti nove elemente (Nacionalni kvalifikacijski okvir) da bi isprobali novi proces.

Aktivnosti komponente 4 definirane su na sljedeći način:

- 4.1.1 Pridonijeti razvoju Nacionalnoga kvalifikacijskog okvira na način da se definira najmanje 20 setova ishoda učenja relevantnih (i) za obrazovanje odraslih, u skladu s novodefiniranim razinama i kao temelj programa akreditacije.
- 4.1.2 Pomoći radnoj skupini hrvatskih stručnjaka (najmanje 15 osoba) u definiranju novog postupka akreditacije programa.
- 4.1.3 Pomoći istoj radnoj skupini u osmišljavanju kriterija za osiguranje kvalitete pružatelja usluga u obrazovanju odraslih te postupaka akreditacije pružatelja usluga obrazovanja odraslih.
- 4.1.4 Organizirati radionice/aktivnosti osposobljavanja najmanje 5 stručnih nadzornika (u trajanju od najmanje 2 dana).

2. SADAŠNJA SITUACIJA U HRVATSKOJ

(Više pojedinosti u Dodatku 1)

U smislu osiguranja kvalitete, sustav obrazovanja u Hrvatskoj uključuje niz elemenata, od kojih se neki odnose na obrazovanje odraslih:

- Zakonski okvir koji propisuje kako i gdje se provodi obrazovanje i osposobljavanje odraslih; postupci za registraciju i odobravanje pružanja usluga obrazovanja odraslih; verificiranje programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja te nadzor obrazovanja odraslih. (Više pojedinosti o zakonskom okviru za postupak verifikacije i nadzora može se naći u dodacima 7 i 8);
- Inspekcija za cjelokupno obrazovanje i osposobljavanje glede administrativnih i zakonskih zahtjeva;
- Stručni nadzor provodi se u školama (osnovnim i srednjim), ali ne i u ustanovama za obrazovanje odraslih;
- Ustanove visokog obrazovanja razvijaju procedure za samovrednovanje;
- Vanjsko vrednovanje već provodi Hrvatska obrtnička komora, i to za majstorske ispite, za pomoćničke te za ispite stručne osposobljenosti koji omogućavaju otvaranje obrta (s liste vezanih obrta). Od 2010. godine provodit će se i državna matura (uključujući i odrasle osobe);
- Opće praćenje sustava obrazovanja odraslih provode Vijeće za obrazovanje odraslih i Agencija za obrazovanje odraslih;
- Informiranje i savjetovanje za odrasle osobe provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje koji ima i sustav za praćenje osoba čije osposobljavanje oni financiraju;
- U nekim slučajevima istraživanje potreba za osposobljavanjem na lokalnom tržištu rada provode srednje škole i pučka otvorena učilišta koji razvijaju programe za obrazovanje odraslih te drugi partneri i dionici, primjerice komore i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Radna skupina ustanovila je neke snažne strane sustava, uključujući činjenicu da je poduprt zakonskim propisima. Osim toga, primjerice, Hrvatska obrtnička komora objavljuje detaljne ispitne kataloge u kojima je i postupak ocjenjivanja potpuno razvidan polaznicima; neki pružatelji usluga osposobljavanja također su počeli primjenjivati priznavanje prethodnog iskustva/učenja. S druge strane postoji cijeli niz slabosti. Postoji potreba da se stvori veća sinergija među različitim dijelovima sustava. Trenutačno ne postoji procedura odabira najboljih verificiranih programa koji se preklapaju i previše različitih programa za koje prava razine kvalitete nije poznata, a uvjeti provedbe možda su zadovoljeni samo formalno. U sustavu je ustanovljen i niz nedostataka. Moglo bi se preporučiti da za jedno područje zapošljavanja postoji samo jedan verificirani program koji bi mogli provoditi svi pružatelji ili razviti osnovne programe i metodologiju za pisanje programa, i to s izbornim modulima da bi se odgovorilo na regionalne i druge potrebe. Bilo bi korisno razjasniti koje ustanove razvijaju i provode programe, bilo bi također korisno uspostaviti veću suradnju među raznim ustanovama te provoditi nacionalno priznate programe. Primjer takve suradnje između pružatelja osposobljavanja odraslih i institucija odgovornih za provođenje ispita jesu ispiti o stručnoj osposobljenosti za obrte s liste vezanih obrta tako da polaznici nakon programa mogu polagati ispit koji organizira Hrvatska obrtnička komora, a koji kandidatima koji ga uspješno polože pruža mogućnost otvaranja vlastitog obrta u skladu sa zakonskim propisima. Agencija za obrazovanje odraslih trebala bi biti ovlaštena za nadzor i praćenje provedbe programa. Trebao bi postojati zahtjev za pružatelje da redovito dokazuju svoju kvalitetu.

3. METODOLOGIJA RADA KOMPONENTE 4

(Pojediniosti u Dodatku 2)

Imenovana je radna skupina sastavljena od predstavnika AOO-a, organizacija ključnih dionika i pružatelja usluga obrazovanja odraslih (srednje škole i pučka otvorena učilišta). U svakoj fazi posla iznosila su se stručna mišljenja skupine kako bi se dobio detaljan opis te da bi se razumjelo kako funkcioniraju važni aspekti sustava te koje su snažne strane, slabosti i nedostaci. Ovaj proces koristio se da bi se utvrdilo koje aspekte sustava treba razvijati kako bi se poboljšala kvaliteta pružanja usluga obrazovanja odraslih. Skupina je dobila informacije o sustavima i postignućima diljem Europe te na europskoj razini kako bi se skupini pomoglo da sebe smjeste među novije trendove te da bi mogli donositi kvalificirane odluke o prijedlozima razvijanja sustava u Hrvatskoj.

Radna skupina za komponentu 4 sastala se na četiri radionice, čiji je rad sažeto prikazan u daljnjem tekstu.

Veljača 2008.

Prva se radionica usredotočila na kratke programe osposobljavanja i utvrdilo se koja su opća očekivanja od komponente te koje kriterije treba koristiti prilikom davanja prednosti sektorima/zanimanjima odabranima za razvijanje metodologije. Predložen je popis sektora i područja zapošljavanja te pristup koji bi trebalo koristiti. Slijedom toga imenovane su radne skupine za svaki od četiri sektora koji su odabrani za pilotiranje metodologije razvijanja programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja zasnovanih na kompetencijama. Te su radne skupine trebale ustanoviti koji su ishodi učenja za svaki modul programa.

Ožujak 2008.

Raspravljalo se o trenutačnoj situaciji vezanoj za verificiranje i kvalitetu obrazovanja odraslih u Hrvatskoj naglašavajući snažne i slabe aspekte te nedostatke. Preliminarno su se također razmjenjivali i stavovi o elementima koje treba uključiti u program rada kvalitete, i to vezano za planiranje, provedbu, vrednovanje i procjenu te za poboljšanje sustava akreditacije u Hrvatskoj.

Svibanj 2008.

Grupa je formulirala pretprijedlog poboljšanja razvoja postupka verifikacije/akreditacije po fazama koji je podijeljen članovima radne skupine kako bi o tome raspravili s kolegama u svojim organizacijama. Radna skupina predložila je preliminarni popis indikatora kvalitete unutrašnjeg i vanjskog vrednovanja ustanova te načinila popis kompetencija i iskustava koji se smatraju nužnim za nadzorne timove.

Prosinac 2008.

Raspravljalo se o pretprijedlogu poboljšanja sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih u Hrvatskoj. Dokument je poslan članovima skupine prije sastanka kako bi se o njemu moglo raspravljati unutar organizacija dionika prije radionice. Također je organizirano nekoliko pripremnih sastanaka na kojima su sudjelovali ključni stručnjak za komponentu 4 i neki od članova radne skupine. Što se tiče akreditiranja, mala radna skupina izradila je prijedlog točaka koje treba obuhvatiti raspravom. To je također u potpunosti uklopljeno u ovaj prijedlog u Dodatku 10.

4. PRIJEDLOG ZA POBOLJŠANJE OSIGURANJA KVALITETE OBRAZOVANJA ODRASLIH U HRVATSKOJ

Ovo je konačni prijedlog za komponentu 4. Prijedlog je predstavljen u pet dijelova:

1. Izgradnja općeg pristupa kvaliteti;
2. Osmišljavanje koherentnog i konzistentnog pristupa razvijanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja;
3. Od verifikacije do akreditacije;
4. Kriteriji osiguranja kvalitete;
5. Nadzor pružatelja usluga obrazovanja odraslih.

4.1. Izgradnja općeg pristupa kvaliteti

To je učinjeno:

- Razvijanjem koherentnog i konzistentnog pristupa osmišljavanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja;
- Predlaganjem poboljšanja sustava verifikacije/akreditacije. Preispitan je sustav verifikacije te je predloženo da se prijeđe na sustav akreditiranja programa;
- Uspostavljanjem prvog skupa kriterija za osiguranje kvalitete obrazovanja odraslih. Ustanovljeni su kriteriji osiguranja kvalitete za kratke programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja;
- Osmišljavanjem programa za početno osposobljavanje skupine zaposlenika Agencije za obrazovanje odraslih koja će provoditi nadzor pružatelja osposobljavanja. Radionica je zamišljena tako da pripremi prvu verziju Priručnika za nadzornike i Kodeksa prakse. Izvješćivanje o provedbenom nadzoru u ustanovama za obrazovanje odraslih.

Imajući tu svrhu na umu, svaka aktivnost komponente osmišljena je tako da proizvede prijedloge koji će, budu li se primjenjivali, povećati opću kvalitetu. U sljedećoj su tablici sažeti različiti elementi.

Aktivnost komponente	Element kvalitete
4.1.1 Pridonijeti razvoju novoga Nacionalnoga kvalifikacijskog okvira na način da se definira najmanje 10 setova ishoda učenja relevantnih (i) za obrazovanje odraslih, u skladu s novodefiniranim razinama i kao temelj programa akreditacije.	Odjeljak 4.2. projekt testira metodologiju za osmišljavanje i razvijanje kratkih programa osposobljavanja za osnovna zanimanja zasnovanih na ishodima učenja sa standardiziranim pristupom svim programima ovog tipa, što će ustanoviti jasnije kriterije za akreditaciju programa.
4.1.2 Pomoći radnoj skupini hrvatskih stručnjaka (najmanje 15 osoba) da definiraju novu proceduru za akreditiranje programa.	Odjeljak 4.3 predstavlja prijedlog poboljšanja procesa akreditacije za kratke programe za jednostavna zanimanja.
4.1.3 Pomoći istoj radnoj skupini u osmišljavanju kriterija za osiguranje kvalitete pružatelja te postupaka akreditacije pružatelja usluga obrazovanja odraslih.	Odjeljak 4.4 predstavlja kriterije o kojima je raspravljala radna skupina, a trebali bi biti temelj na kojem bi se izgradio pristup osiguranja kvalitete.
4.1.4 Organizirati radionice/aktivnosti osposobljavanja najmanje 5 stručnih nadzornika (u trajanju od najmanje 2 dana).	Odjeljak 4.5 predstavlja početno pilot-osposobljavanje za osoblje Agencije za obrazovanje odraslih koje će obnašati funkciju nadzora pružatelja obrazovanja odraslih.

Osim navedenog:

Komponenta 1	Stvaranje i pilotiranje baze podataka s informacijama o pružateljima usluga obrazovanja odraslih i programima.
--------------	--

4.2. Razvijanje koherentnog i konzistentnog pristupa osmišljavanju i razvijanju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

(Više detalja u Dodatku 3)

Ovaj se odjeljak bavi kratkim programima osposobljavanja za jednostavna zanimanja usmjerenima na potrebe tržišta rada. Predstavljen je prijedlog poboljšanja kvalitete kroz standardiziranu prezentaciju i metodologiju za osmišljavanje i razvijanje programa osposobljavanja s namjerom da ih se učini kompatibilnima s budućim Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom.

Programi osposobljavanja zasnovani su na kompetencijama i navode ishode učenja koje bi polaznik trebao ostvariti nakon završetka programa osposobljavanja. Nadalje, namjera je u osmišljavanju programa na taj način položiti temelj za njihovo buduće transformiranje u kvalifikacije što bi se također moglo ostvariti na temelju dodjeljivanja kreditnih bodova te priznavanjem iskustvenog učenja.

Konačni je ishod metodologija i format za prezentaciju programa koji su svi bili ispitirani za razvijanje programa osposobljavanja za odabrana zanimanja u četiri sektora. Metodologija uključuje strukturiranje programa u osnovne i specijalizirane module (osnovne i izborne). Nakon što budu u potpunosti testirani i primijenjeni, isti okviri metodologija mogu se upotrijebiti za osmišljavanje svih modula i programa, čime će se osigurati veća razina konzistentnosti i koherentnosti za sve programe osposobljavanja. Metodologija sadrži specifikaciju posla (ishodi učenja), specifikaciju kompetencija (vještine i znanje), predložene resurse učenja te specifikaciju procjene. Metodologija je predstavljena u dodatku ovom dokumentu. (Pilot-programi i moduli osposobljavanja bit će dostupni u elektroničkoj verziji na CD-u).

Sljedeći sektori i područja zapošljavanja odgovaraju specifičnim potrebama tržišta rada.

Poljoprivreda	Poljoprivredni radnik: osnovni moduli + tri područja zapošljavanja: uzgoj bobičastog voća, proizvodnja povrća i cvijeća, prodaja povrća i cvijeća
Graditeljstvo	Jednostavna zanimanja u graditeljstvu: osnovni moduli + osnove organizacije gradilišta, zidanje, tesarski radovi, betoniranje i armiranje
Zdravstvena i socijalna skrb	Osposobljavanje za jednostavne poslove njege: osnovni moduli + njega i igra s djecom; njega i razonoda za starije osobe i osobe s posebnim potrebama
Turizam i ugostiteljstvo	Pomoćni konobar: osnovni i specijalizirani moduli

Metodologija

Metodologija razvijanja programa kratkih programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja obuhvaća četiri elementa:

- Opis programa (*vidi Dodatak 4*);
- Specifikaciju posla (kompetencije koje treba steći) (*vidi Dodatak 5*);
- Specifikaciju učenja: sadrži ishode učenja koje polaznik mora biti u stanju pokazati kroz vještine i znanje, kao rezultat vremena provedenog na osposobljavanju. Navedene su i neke smjernice o potrebnim resursima (*vidi Dodatak 5*);
- Specifikaciju i smjernice za procjenu (*vidi Dodatak 6*).

Opis programa

Cilj je da svi programi budu prezentirani na isti način kako bi svi pružatelji pružali iste kategorije informacija za poslodavce i buduće polaznike o:

- razini i tipu programa,
- tipičnim polaznicima,
- uvjetima za upis i mogućem napredovanju,
- potencijalnim područjima zapošljavanja,
- poslodavcima s kojima su provedene konzultacije,
- strukturi programa (osnovni i specijalizirani moduli te jesu li obvezni ili izborni),
- bilješki o odobravanju akreditacije.

Specifikacija posla i učenja

Specifikacija posla najprije definira kompetencije jednostavnog zanimanja za koje se očekuje da će ih polaznik moći pokazati kao rezultat razdoblja provedenog na osposobljavanju. Predstavljene su kao ishodi učenja. Čine popis radnji koje bilo koji radnik koji je zaposlen u tim jednostavnim zanimanjima mora biti u stanju uspješno provesti. Specifikacija učenja definirana je kroz stečene vještine i znanje. Navodi se i indikativni opis resursa koji će biti potrebni pružateljima (oprema, materijali, ljudski potencijali, materijali za osposobljavanje, nastavna pomagala).

Specifikacija procjene

Ova specifikacija obuhvaća tri dijela:

- *Kriteriji izvedbe*: to su smjernice za pružatelje osposobljavanja kojima se polaznicima omogućava da saznaju što se od njih očekuje;
- *Tipovi dokaza* koji se mogu procijeniti;
- *Smjernice procjene* za procjenitelje.

4.3. Od verifikacije do akreditacije

Općenito, radna skupina preporučuje sljedeće:

1. Treba prihvatiti termin akreditacija jer bolje odgovara predloženom razvoju, nego termin verifikacija, koji se odnosi na pojedinačne programe osposobljavanja.
2. Prijedlog poboljšanja postupaka verifikacije/akreditacije za kratke programe obrazovanja odraslih za jednostavna zanimanja primijenit će se u fazama.
3. Treba preispitati procedure registriranja ustanova.
4. Treba provesti više tržišnih istraživanja.
5. Agencija bi trebala prijeći s akreditiranja programa za osposobljavanje na dodjeljivanje kvalifikacija u skladu s novim Nacionalnim kvalifikacijskim okvirom.
6. Treba proširiti mandat sektorskih vijeća tako da uključi obrazovanje odraslih.

Odnos verifikacije i akreditacije

Verifikacija: <i>Zatečeno stanje</i>	Akreditacija: <i>Predložene izmjene</i>
	Pružatelji će biti osposobljeni za svaku fazu izmijenjenog sustava (metodologija razvijanja programa, akreditiranje ustanova, osiguranje kvalitete) kako bi se ustanovama omogućilo da se prilagode novom sustavu. Osposobljavanje će provesti Agencija te će nastaviti savjetnički pratiti proces.
a) Programi koje je osmislila i razvila jedna škola/POU	Programi koje su razvili pružatelji uz korištenje nove metodologije, koji jasno navode uvjete za provedbu programa (oprema, materijal, ljudski potencijali) što će pružiti temelj za akreditaciju pružatelja.
b) MZOŠ organizira proces, a Agencija daje mišljenje na programe	Organizacija procesa akreditacije, za što je odgovorna Agencija. Agencija treba ustanoviti postupke konzultacija, primjerice, konzultacije sa sektorskim vijećima.
c) MZOŠ odobrava	MZOŠ formalno odobrava
d) Jedna škola/POU (ona koja je osmislila i razvila program) koristi program osposobljavanja	Svi pružatelji koristit će iste programe za određena jednostavna zanimanja.
e) Izmjene i dopune: nitko izvan škole/POU koja provodi program	Izmjene i dopune – razvijanje procesa - ako je verifikacija starija od 5 godina, od pružatelja treba tražiti da ponovno podnese zahtjev za akreditacijom unutar određenog roka (vremenski rok treba odrediti); - ako je starost verifikacije između tri i pet godina, pružatelji bi trebali biti u stanju podnijeti zahtjev za privremenom akreditacijom koja će trajati samo neko vrijeme (vremenski rok treba odrediti). - ako je verifikacija kraća od 3 godine, pružateljima treba omogućiti da nastave provoditi svoj program kroz određeno vrijeme (vremenski rok treba odrediti). (Molimo, obratite pozornost na to da stvarne postupke tek treba odrediti – kako, tko, kada i resursi.)

Stvoriti bazu podataka odobrenih programa i akreditiranih pružatelja

Omogućiti pristup javnosti akreditiranim programima koji će biti dostupni u bazi podataka svim pružateljima koji su registrirani za relevantno područje.

Kako bi stvorili bazu podataka ažuriranih programa, bilo bi potrebno provesti određenu racionalizaciju (uključujući razmatranje valjanosti verifikacije/akreditacije), pogotovo kad ima mnogo programa za isto područje zanimanja. Taj bi problem trebalo riješiti ustanovljavanjem povjerenstava u Agenciji (predstavnik Agencije + predstavnik pružatelja + stručnjak u određenom području) koje bi razmatrale postojeću situaciju kad je to potrebno (pravni temelj pruža Članak 22. Pravilnika o standardima i normativima u ustanovama za obrazovanje odraslih).

Preporučuje se da se razvije baza podataka svih ustanova akreditiranih za provođenje specifičnih programa kako bi se korisnicima olakšalo da odaberu pružatelja. Baza podataka treba se temeljiti na principu da bi obrazovanje trebalo biti dostupno svakome (polaznicima i poslodavcima). Akreditacija će se dobiti za provedbu određenih programa ako ustanove predoče dokaze da ispunjavaju uvjete postavljene u programu (pravni temelj pruža Članak 44. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih).

Potpora korištenju pilot-metodologije za programe osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Nakon što se metodologija u potpunosti testira i prihvati, treba pružiteljima usluga obrazovanja omogućiti da koriste novi pristup za razvijanje kratkih programa osposobljavanja kakvi su osmišljeni, razvijeni i testirani u komponenti 4.1.

Sažetak predloženog Akcijskog plana

(Vidi dodatke 10 i 11)

2008.

Osmišljena je i razvijena pilot-metodologija za nekoliko kratkih programa osposobljavanja u četiri sektora (CARDS projekt).

2009.

- Preispitati metodologiju i provesti izmjene potrebne za prvo pilotiranje;
- Testirati pilot-programe osposobljavanja u srednjim školama i pučkim otvorenim učilištima koja su sudjelovala u radnim skupinama;
- Testirati iste programe osposobljavanja u drugim školama i pučkim otvorenim učilištima koja već drže programe za relevantne sektore;
- Razviti nekoliko pilot-programa za više sektora i zanimanja;
- Započeti osposobljavati pružatelje usluga osposobljavanja da koriste novu metodologiju;
- Preispitati procedure akreditiranja ustanova;
- Odjel za stručni nadzor mogao bi započeti s provedbom nadzora u drugoj polovici 2009. godine.

2010.

- Izmijeniti pilot-programe osposobljavanja na temelju testiranja te provesti promjene tamo gdje je potrebno kako bi se dovršili i metodologija i programi za međurazdoblje;
- Započeti osposobljavati pružatelje usluga osposobljavanja da koriste novu metodologiju;
- Ustanoviti bazu podataka s programima;
- Proširiti metodologiju i na druge ključne sektore – ustanoviti radne skupine koje bi započele s osmišljavanjem i razvijanjem programa osposobljavanja;
- Pružatelji osposobljavanja izvode programe kako bi se testirala metodologija;
- Počinje se provoditi nadzor.

2011. – 2012.

- Provodi se praćenje programa osposobljavanja i metodologije;
- Provodi se razvijanje baze podataka s programima;
- Provodi se razvijanje baze podataka s pružateljima.

4.4. Kriteriji osiguranja kvalitete

Radna skupina ustanovila je cijeli niz potreba koje se tiču osiguranja kvalitete obrazovanja u Hrvatskoj. Prijedlog se usredotočio na dva aspekta:

- Opći kriteriji kvalitete za različite funkcije sustava obrazovanja odraslih;
- Kriteriji kvalitete za izvođenje programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja.

Objašnjenje odgovornosti

Kako bi se razvili kriteriji te zatim standardi kvalitete, prva bi faza bila da se izradi „mapa“ sadašnje situacije kako bi se objasnili različiti tipovi odgovornosti za različite funkcije u sustavu, odnosno:

Ustanovljavanje potrebe za kvalifikacijom i/ili osposobljavanjem, tj. ustanovljavanje odgovornosti za istraživanje budućih vještina; uloge organizacija socijalnih partnera i poduzeća itd;

Osmišljavanje standarda ili specifikacija zanimanja;

Osmišljavanje kvalifikacija i/ili programa osposobljavanja (u slučaju osnovnog zanimanja)

- ustanovljavanje kompetencija (ishoda učenja),
- ustanovljavanje kriterija procjene (imajući također u vidu ustanovljavanje mehanizama za priznavanje prethodnog učenja);

Formalno priznavanje i odobravanje kvalifikacija/programa te priznavanje u Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Usklađivanje s CROQF-om trebalo bi uzeti u obzir i tijekom razvojne faze.

Izrada kurikuluma (na osnovi kompetencija i opisa ishoda učenja), provedba i procjena;

Informiranje, usmjeravanje i savjetovanje za (buduće) polaznike;

Procjena polaznika;

Dodjeljivanje priznanja,

Inspekcija i nadzor.

Za svaku funkciju bit će potrebno razjasniti:

Tko je uključen?

Kako su uključeni?

Kada i u kojoj fazi su uključeni?

Što čine?

Za koga to čine?

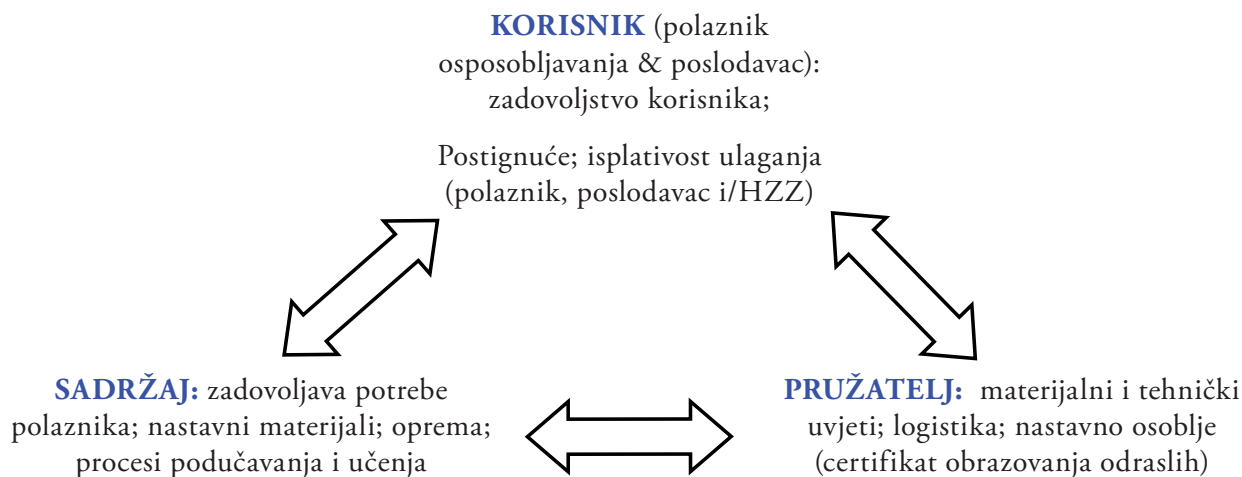
Prijedlog prvog skupa kriterija kvalitete za provedbu programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Predlaže se da:

- koristi se sljedeći skup indikatora kvalitete za pružatelje usluga obrazovanja odraslih, kako ih je ustanovila i stupnjevala radna skupina, kao preliminarni skup indikatora za testiranje i daljnji razvoj;
- radna skupina predvođena Agencijom ispita mogu li ti kriteriji ili ne mogu činiti temelj razvijanja sustava vrednovanja i samovrednovanja ustanova pružatelja usluga obrazovanja;
- razviju se mjerljivi indikatori na osnovi tih kriterija;
- u svim se slučajevima razviju standardni postupci.

Treba uzeti u obzir kriterije razvijanja kvalitete ustanova pružatelja usluga obrazovanja odraslih

1. Prema tipu dionika i programa učenja:

2. Za ustanove pružatelja osposobljavanja

1.	Programi zadovoljavaju potrebe polaznika
2./ 3.	(jednaki po važnosti) Vođenje i upravljanje; sposobnost za poboljšavanje/ Nastava i učenje; postignuća polaznika, prisutnost i neodustajanje
4.	Trajno stručno usavršavanje
5.	Regrutiranje, savjetovanje i podrška prilikom osposobljavanja, usmjeravanje i dobrobit polaznika
6.	Relevantnost programa osposobljavanja za lokalno tržište rada
7.	Oprema za strukovno osposobljavanje
8./ 9.	(Jednaki po važnosti) Prikladnost prostora/ Kvalifikacije i relevantno iskustvo nastavnog osoblja
10.	Resursi za učenje, primjerice, biblioteka, ICT
	Ostalo: 11. Standardizacija certificiranja 12. Nastavni materijali 13. Mogućnost napredovanja prema daljnjem obrazovanju 14. Ljubaznost administracije

Opaska: točke 2. i 8.: Polaznici su procijenili da je kriterij selekcije u ovim slučajevima jednak.

4.5. Nadzor

(Za detalje vidi dodatke 8 i 9)

Zadatak nadzora obrazovanja odraslih: Povećati kvalitetu obrazovanja odraslih kroz savjetovanje i podršku ustanovama pružateljima osposobljavanja.

Visoka razina osposobljenosti nadzornika i njihova opća kompetentnost bit će važan dio pozitivne slike koju će oni ostaviti za sobom u svakoj instituciji. Nadzornici moraju biti u stanju poslati jasnu poruku da je nadzor kvalitete u institucijama usmjeren ponajprije razvoju kvalitete provedbe te organizaciji programa obrazovanja odraslih i također na to da stručni nadzornici nemaju represivnu ulogu.

Važno pitanje koje će utjecati na «imidž» nadzornika jest povjerenje. Razina povjerljivosti podataka i izvješća mora biti jasna i poštovana. Bit će nužno jamčiti neovisnost nadzornika od bilo kakvog oblika uplitanja.

Oni koji će obavljati tu funkciju unutar Agencije trebali bi se stručno usavršavati kroz kaskadni sustav osposobljavanja nastavnika te bi u početku njihova uloga trebala biti da savjetuju i pružaju stručnu podršku ustanovama.

Svrha početnog osposobljavanja

- Osposobiti nadzornike da počnu razvijati kompetencije koje su potrebne za poduzimanje stručnih nadzorničkih posjeta pružateljima usluga obrazovanja odraslih u Hrvatskoj;
- Početi pisati priručnik za nadzornike obrazovanja odraslih u Hrvatskoj;
- Dogovoriti se o nacrtu kodeksa prakse koji bi bio temelj za postupanje te utvrditi kako bi se trebali provoditi nadzornički posjeti;
- Razviti program rada za osiguranje kvalitete pružatelja usluga obrazovanja odraslih koja bi u konačnici zadovoljila europske standarde (vidi EU Common Quality Assurance Framework²).

Ustanovljene početne kompetencije

Kompetencije od 1. do 7. nužne su za sve članove tima. Za kompetencije od 8. do 10. možda će trebati dovesti vanjskog stručnjaka.

1. Planiranje i provedba nadzora;
2. Donošenje sudova o prikupljenim dokazima;
3. Usmeno predstavljanje ishoda provedbe nadzora i izrada pisanog izvješća;
4. Sposobnost da se racionalno i objektivno ocijene pruženi podaci;
5. Jasno pismeno i usmeno komuniciranje; Jasno priopćivanje povratnih informacija;
6. Iznošenje preporuka za poboljšanje;
7. Sposobnost vladanja situacijom pod pritiskom i stresom;
8. Sposobnost ocjenjivanja prostora, materijalnih i tehničkih uvjeta za različita strukovna područja za koja se pruža osposobljavanje (uključujući opremu i njezinu prikladnost za pedagoške svrhe), a tu mora biti uključen i aspekt zaštite na radu;
  - a. Ocijeniti i zabilježiti ocjenu o radu ustanove te načinu kako se provodi osiguranje kvalitete vezano za godišnji plan te za svaki pojedini program;
  - b. Koristiti odgovarajuću metodologiju za analiziranje i obradu podataka;

2 EU Common Quality Assurance Framework – Zajednički okvir EU-a za osiguranje kvalitete

9. Odrediti kriterije odabira nastavnika koji će se promatrati s ciljem određivanja reprezentativnog uzorka djelokruga obrazovanja odraslih u ustanovi;
10. Ocijeniti kvalitetu nastavnog procesa.

Iskustvo potrebno u nadzornim timovima

Koordinaciju nadzornih timova uvijek će provoditi Agencija. Preostaje da se razjasni točan sastav timova. U timu će sudjelovati više nadzornika iz Agencije te više honorarnih nadzornika iz drugih agencija ili ustanova (po potrebi).

Predlaže se da timovi za nadzor posjeduju sljedeće iskustvo:

1. Visoka razina znanja u pogledu pravne osnove.
2. Radno iskustvo u obrazovanju odraslih (potrebne godine iskustva će se naknadno odrediti). Pojedinaac bi trebao posjedovati kompetencije stručnog savjetnika ili bi trebao biti osposobljen u tom smislu. Zakon o stručno-pedagoškom nadzoru određuje tko može biti nadzornik. Osim osoblja Agencije za obrazovanje odraslih, i drugi stručnjaci mogu sudjelovati u timovima ako zadovoljavaju propisane uvjete.
3. Specijalisti za određene predmete i područja koji bi svi trebali posjedovati relevantno iskustvo na svojem području te u obrazovanju odraslih. Ti stručnjaci trebali bi biti dovedeni iz drugih agencija (npr. Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje). Preporučljivo je da imaju neposredno iskustvo na relevantnim područjima zapošljavanja.
4. Specijalist za ocjenjivanje zaštite na radu. Moguće iz javne ustanove koja se bavi zaštitom na radu. Na svaki način, osoba s visokom školskom spremom i pet godina radnog iskustva na tom području.

Zaštitu na radu treba provjeriti relevantna i specijalizirana inspekcija ako provedba nadzora odredi probleme kojima je potrebno daljnje ispitivanje.

Faze

Ovo je velika reforma koju će biti potrebno provoditi u fazama zbog dva razloga: zbog izgradnje kapaciteta potrebnih da bi se proveo ovaj tip nadzora pružatelja u njihovim prostorima te također zbog resursa.

Predlaže se da Agencija ispita različite modele za testiranje i provedbu nadzora pružatelja usluga obrazovanja odraslih po fazama, primjerice:

Prva godina: Dati prednost samo određenom broju indikatora kvalitete i testirati ih na većem broju ustanova; vrednovati; prilagoditi proces i postupno povećati broj indikatora tijekom nekoliko godina (odrediti indikatore).

POPIS DODATAKA

Dodatak 1:

Pregled sadašnje situacije u Hrvatskoj

Dodatak 2:

Radna metodologija komponente 4

Dodatak 3:

Pilotiranje metodologije za osmišljavanje i razvijanje kratkih programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Dodatak 4:

Opis programa

Dodatak 5:

Specifikacije posla i učenja za razvoj modula

Dodatak 6:

Specifikacija procjene

Dodatak 7:

Verifikacija programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja

Dodatak 8:

Nadzor

Dodatak 9:

Osposobljavanje stručnih nadzornika

Dodatak 10:

Akcijski plan

Dodatak 11:

Terminski plan Akcijskog plana koji je predložila radna skupina

DODATAK 1: PREGLED SADAŠNJE SITUACIJE U HRVATSKOJ

Ovaj dodatak u tri odjeljka navodi kakvo je stanje osiguranja kvalitete u Hrvatskoj:

1. Osiguranje kvalitete
2. Verificiranje programa
3. Nadzor programa za obrazovanje odraslih.

Postojeće osiguranje kvalitete

Postojeće osiguranje kvalitete obrazovanja odraslih u Hrvatskoj uključuje niz elemenata:

Zakonski okvir koji propisuje kako i gdje se provodi obrazovanje i osposobljavanje odraslih, procedure za registraciju i odobravanje rada pružatelja osposobljavanja; verifikaciju programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja i nadzor obrazovanja odraslih. (Više pojedinosti o zakonskom okviru za postupke verifikacije i nadzora može se naći u Dodacima 3 i 4);

Stručni nadzor provodi se u školama (osnovnim i srednjim), no ne i u ustanovama obrazovanja odraslih;

Provodi se **inspekcija** za cjelokupno obrazovanje i osposobljavanje glede administrativnih i pravnih uvjeta (MZOŠ);

Ustanove **visokog obrazovanja** razvijaju procedure za samovrednovanje;

Vanjsko vrednovanje već provodi Hrvatska obrtnička komora, i to za majstorske ispite, za pomoćničke te za ispite stručne osposobljenosti, koji omogućavaju otvaranje obrta (s liste vezanih obrta). Od godine 2010. provodit će se i državna matura (uključujući i odrasle osobe).

Opće **praćenje sustava obrazovanja odraslih** provode Vijeće za obrazovanje odraslih i Agencija za obrazovanje odraslih;

Informiranje i savjetovanje za odrasle osobe provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje koji ima i sustav za praćenje osoba, čije osposobljavanje oni financiraju;

Istraživanje potreba za osposobljavanjem na lokalnom tržištu rada mogu, u nekim slučajevima, provoditi srednje škole i pučka otvorena učilišta koji razvijaju programe za obrazovanje odraslih i drugi partneri i dionici, primjerice komore i područne službe Zavoda za zapošljavanje.

Radna skupina ustanovila je sljedeće snažne strane, slabosti i nedostatke u postojećem pristupu kvaliteti.

Snažne strane:

- Hrvatska obrtnička komora objavljuje detaljne ispitne kataloge kroz koje je i postupak ocjenjivanja potpuno jasan polaznicima;
- HOK također primjenjuje priznavanje prethodnog iskustva/učenja;
- Sustav ima zakonsku podlogu.

Slabosti:

- Postoji potreba da se stvori veća sinergija među različitim dijelovima sustava;
- Ne postoji procedura za odabir najboljih verificiranih programa;
- Postoji previše različitih programa (od kojih se neki primjenjuju);
- Razina kvalitete programa nije poznata;
- Uvjeti provedbe zadovoljeni su samo formalno.

Nedostaci:

- Jedan akreditirani program za svako jednostavno zanimanje koji mogu provesti svi pružatelji;
- Ili da se osmisle i razviju osnovni programi i metodologija za pisanje programa + izborni moduli koji bi odgovorili na regionalne i druge potrebe;
- Potrebno je objašnjenje o tome koje ustanove razvijaju i provode programe;
- Bilo bi djelotvornije da postoji suradnja između ustanova te da se provode nacionalno priznati programi;
- Obveza akreditacije ustanova u određenom vremenskom razdoblju, na primjer: svakih pet godina.

DODATAK 2: RADNA METODOLOGIJA KOMPONENTE 4

Imenovana je radna skupina od predstavnika Agencije, ključnih organizacija dionika i pružatelja usluga obrazovanja odraslih (srednje škole i pučka otvorena učilišta). U svakoj fazi posla iznosila su se stručna mišljenja skupine kako bi se dobio detaljan opis te da bi se razumjelo kako funkcioniraju relevantni aspekti sustava, a i koje su snažne strane, slabosti i nedostaci. Ovaj se proces koristio da bi se utvrdilo koje aspekte sustava treba razvijati kako bi se poboljšala kvaliteta pružanja usluga obrazovanja odraslih. Skupina je dobila informacije o sustavima i postignućima diljem Europe te na europskoj razini, kako bi se skupini pomoglo da sebe smjeste među novije trendove te da bi mogli donositi kvalificirane odluke o prijedlozima za razvijanje sustava u Hrvatskoj.

Radna skupina za komponentu 4 sastala se na četiri radionice, čiji je rad sažeto prikazan u daljnjem tekstu.

Veljača 2008.

Prva se radionica usredotočila na kratke programe osposobljavanja i utvrdilo se koja su opća očekivanja od komponente te koje kriterije treba koristiti prilikom davanja prednosti sektorima/zanimanjima odabranima za razvijanje metodologije. Predložen je popis sektora i područja zapošljavanja te metodologija koju bi trebalo koristiti.

Radna skupina zaključila je da, iako sustav obrazovanja u Hrvatskoj ima više snažnih aspekata koje bi trebalo zadržati, treba obratiti pažnju na neke druge aspekte. Iz te je perspektive skupina formulirala svoje stavove o tome kako bi se sustav pružanja usluga obrazovanja odraslih mogao poboljšati da bi bio djelotvorniji. Ta su očekivanja poduprla rasprave o sva tri aspekta komponente. To su ukratko:

Kontekst: Treba djelotvornije uzeti u obzir ustanovljene potrebe tržišta rada unutar općeg povezivanja s nacionalnom strategijom općeg ekonomskog razvoja i regionalnih strategija razvoja.

Zakonski okvir: Nastaviti jačanje zakonskog okvira (uključujući objavljivanje podzakonskih propisa za obrazovanje odraslih³).

Kvaliteta:

- Potreba standardizacije i poboljšanje kvalitete kratkih programa osposobljavanja na način da uključe osmišljavanje fleksibilne metodologije vodeći računa o tome da se smanje razlike između programa u kvaliteti, trajanju, sadržaju itd. koje nisu dobre za korisnike, a istodobno treba zadržati regionalne razlike.
- Poboljšana kvaliteta nastavnika i učitelja koji drže kratke programe osposobljavanja te materijala koji se koriste za osposobljavanje.
- Objašnjenje procesa verifikacije programa.

Programi:

- Više objašnjenja o tome tko može osmišljavati programe, njihov djelokrug i opseg, standard pružanja usluge obrazovanja imajući u vidu certificiranje kompetencija i brzo uklapanje na tržište rada na kraju kratkih programa osposobljavanja.
- Povećana fleksibilnost sustava uključujući kretanje prema priznavanju prethodnog učenja.
- Bolje vođenje evidencije od strane svih ustanova, ministarstva i pružatelja.

³ Podzakonski propisi objavljeni su u studenome 2008. godine.

Ožujak 2008.

Raspravljalo se o sadašnjoj situaciji glede verifikacije i kvalitete obrazovanja odraslih u Hrvatskoj, pri čemu su se istaknuli jaki i slabi aspekti, kao i nedostaci sustava. Preliminarno su se izmijenila mišljenja o elementima koje treba uključiti u agendu za kvalitetu, vezano za planiranje, provedbu, vrednovanje i ocjenjivanje, kao i povrat informacija te izmjene i dopune obrazovanja odraslih kao i poboljšanja sustava akreditiranja u Hrvatskoj.

U osiguranju kvalitete radi se o poštivanju ugovora između onih koji financiraju osposobljavanje, korisnika i pružatelja kako bi se javnosti osiguralo da:

- ustanove obrazovanja i osposobljavanje ispunjavaju svoje uloge/funkcije u društvu;
- budu što je moguće transparentnije za javnu upravu i korisnike;
- budu odgovorne za ono što čine;
- da pružaju korisnicima (npr. polaznicima + poslodavcima) najbolje moguće ishode obrazovanja i osposobljavanja.

Ovisno o partnerima (vlada, poslodavci, polaznici ili pružatelji usluga obrazovanja i osposobljavanja), oni imaju različite perspektive, potrebe i zahtjeve te moraju pronaći najbolju moguću sinergiju. Sustavi i procedure osiguranja kvalitete za prikupljanje dokaza (kako bi se demonstriralo ostvarenje postavljenih ciljeva, procesa i sadržaja praćenja), dopuštaju pružateljima da razmisle o tome da li "obavljamo dobar posao" te na koje načine se može provesti poboljšanje. Klasično, kvaliteta procjenjuje inpute, procese i outpute za više namjena, primjerice:

- prikupljanje podataka o funkcioniranju sustava;
- ustanovljavanje dobre prakse;
- dobivanje povratne informacije od sudionika;
- za buduće planiranje i praćenje;
- osiguranje da svi korisnici imaju koristi od dobre prakse;
- sudjelovanje dionika;
- daje opći prikaz stanja;
- povratne informacije i izmjene;
- poboljšanje pružanja usluga obrazovanja odraslih⁴.

U svrhu ovog projekta u Hrvatskoj pod akreditacijom razumijemo procese i/ili procedure koje neka ustanova za obrazovanje i osposobljavanje odraslih mora ispuniti da bi:

- bila ovlaštena pružati određene tipove osposobljavanja i/ili;
- osposobljavanje koje je financirano iz javnih sredstava (ili neposredno ili kroz financiranje polaznika) i/ili
- nudila određene kvalifikacije i/ili
- nudila određene programe osposobljavanja

To može uključiti:

- ustanovljavanje standarda za input;
- ustanovljavanje standarda i indikatora izvedbe;
- ustanovljavanje standarda za output;
- vrednovanje (vanjsko ili samovrednovanje ustanove);
- ili neke slične procese.

⁴ Preuzeto od: David Parkes, An Approach to Quality in TVET, A Policy Brief, [Modernisation of Vocational Education and Training Programme, EuropeAid/120173/C/SV/SY, A Partnership between the Government of Syria and the European Union]

Svibanj 2008.

Skupina je formulirala pretprijedlog razvoja postupka verificiranja/akreditiranja u fazama. Pretprijedlog je nakon radionice podijeljen svim članovima radne skupine za raspravu u njihovim organizacijama. Skupina je sastavila preliminarni popis indikatora kvalitete za nadzor pružatelja usluga osposobljavanja i preliminarni popis kompetencija i iskustava koji se smatraju potrebnima za nadzorničke timove da bi mogli provesti zadatke zacrtane u službenim dokumentima.

Akreditacija je jedan aspekt procesa osiguranja kvalitete. To je sustav ili proces za osiguravanje povjerenja javnosti u kvalifikaciju te se također općenito smatra alatom za poboljšanje. Ovlastivši neku ustanovu za provedbu obrazovanja i osposobljavanja i/ili specifičnih programa koji vode do priznate kvalifikacije, osigurava se osnovna razina kvalitete u toj obrazovnoj ustanovi kroz proces koji ispituje niz kriterija koji mogu uključivati kombinaciju inputa, procesa i outputa. Svrha je osigurati kvalitetu obrazovnih programa kroz upotrebu standarda koje su svi prihvatili i strogih kriterija vrednovanja. Svrha je toga potaknuti ustanove na višu razinu kvalitete te pružiti sustav koji izgrađuje javno povjerenje.

Prosinac 2008.

Raspravljalo se o pretprijedlogu poboljšanja sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih u Hrvatskoj. Dokument je poslan članovima skupine prije sastanka kako bi se o njemu moglo raspravljati unutar organizacija dionika prije radionice. Također je organizirano nekoliko pripremnih sastanaka na kojima su sudjelovali ključni stručnjak za komponentu 4 i neki od članova radne skupine. Rezultati radionice uključeni su u ovaj prijedlog. Što se tiče akreditiranja, mala radna skupina izradila je prijedlog točaka koje treba obuhvatiti raspravom, što je također u potpunosti obuhvaćeno ovim prijedlogom.

Posao koji je obavila radna skupina pomognut je zajedničkim principima za kvalitetu u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju dogovorenima na europskoj razini. Poduzeti su sljedeći koraci na europskoj razini:

- Odredba Europskog vijeća o osiguranju kvalitete;
- Zajednički okvir za osiguranje kvalitete (CQAF, vidi fusnotu⁵);
- NQA-VET: European Network on Quality Assurance in VET⁶
- Tematske radne skupine o kvaliteti u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Kvaliteta je definirana kao stalni proces. CQAF obuhvaća okvir koji uključuje četiri faze:

Planiranje: ciljevi s težištem na ustanovi, pružanju usluga obrazovanja odraslih, osoblje & korisnik; referenca s europskim ciljevima za strukovno obrazovanje i osposobljavanje; kako se ciljevi mogu postići, procedure za planiranje.

Provedba: regulatorni i zakonski okvir; okvir za financiranje; institucionalni okvir; upravljanje.

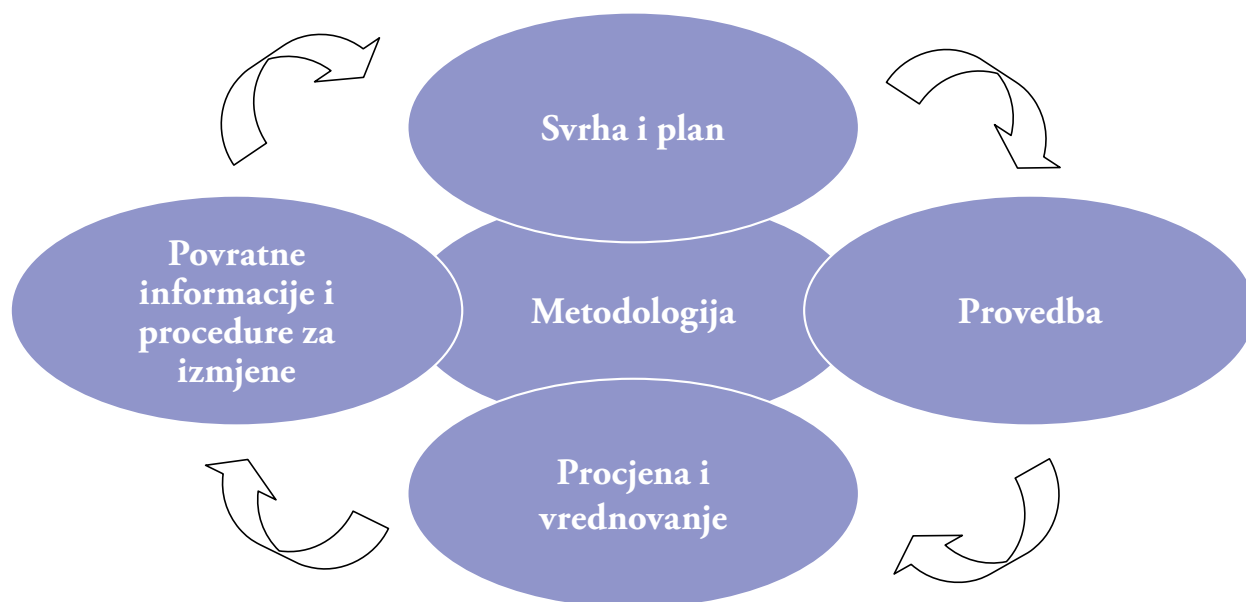
Vrednovanje i procjena: procesi i alati za praćenje inputa, procesa i outputa/rezultata; indikatori; uloge dionika; učestalost praćenja i vrednovanja.

Izvrješće: povratne informacije (kome, kada, kako); analiziranje naučenih lekcija, razumijevanje nečije prakse; uvođenje promjena.

⁵ EU Common Quality Assurance Framework – Zajednički okvir EU-a za osiguranje kvalitete

⁶ European Network on Quality Assurance in VET - Europska mreža za osiguranje kvalitete

Okvir je predstavljen sljedećim dijagramom:

DODATAK 3: PILOTIRANJE METODOLOGIJE ZA OSMIŠLJAVANJE I RAZVIJANJE KRATKIH PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA ZA JEDNOSTAVNA ZANIMANJA

Središte interesa pilotiranja metodologije za ishod 4.1 bilo je:

- Usuglašavanje potrebnog pristupa i testiranje metodologije za četiri odabrana sektora i područja zapošljavanja;
- Izrada ishoda pilotiranja (opis programa, moduli utemeljeni na kompetencijama koji pokazuju ishode učenja i specifikaciju ocjenjivanja za svaki modul);
- Izrada prvog skupa programa/modula za buduću bazu podataka;
- Prezentacija programa na standardizirani način, što može biti osnova za prenošenje u sve slične programe.

Faza 1

Prva radionica za komponentu 4 (veljača 2008.) usredotočila se na programe kratkih programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja i identificirala je opća očekivanja za komponentu te kriterije koje treba koristiti pri izdvajanju prioriteta za sektore/zanimanja koji su odabrani kao primjeri za razvijanje metodologije. Predloženi su popis sektora, područja zapošljavanja te prijedlog pristupa koji treba koristiti.

Dogovoreni sektori zapošljavanja za pilotiranje metodologije u ishodu 4.1 bili su sljedeći:

- Poljoprivreda;
- Graditeljstvo;
- Socijalna i zdravstvena skrb;
- Turizam i ugostiteljstvo.

Za svaki sektor područja zapošljavanja određena su na sljedeći način:

Poljoprivreda:

Specijalist uzgajatelj hrane, primjerice začinskog bilja, bobičastog voća, gljiva

Kriteriji odabira:

- Obećavajući podsektor, u kojem se očekuju pozitivni budući ekonomski trendovi. Organska proizvodnja hrane te hrana iz lokalnih izvora primjeri su za to. Taj podsektor također nudio bi mogućnosti samozapošljavanja te bi mogao biti povezan s agroturizmom.

Graditeljstvo:

Osnovni poslovi u graditeljstvu – opći građevinski radnik: sposoban da pomaže pri zidanju, armiranju betona, polaganju krova, tesarskim radovima, itd. (mogući prvi korak do ostvarivanja kvalifikacije kvalificiranog radnika).

Kriteriji odabira:

- Manjak građevinskih radnika na tržištu rada
- Razvoj sektora graditeljstva vidi se kao «motor» gospodarskog razvoja.

Socijalna i zdravstvena skrb:

Zdravstvene usluge te usluge njege za bolesne, osobe s posebnim potrebama, mlade i stare; u njihovu vlastitu domu ili u specijaliziranim domovima.

Kriteriji odabira:

- Obećavajući podsektor u kojem se očekuje porast potražnje u budućnosti zbog demografskih promjena te specifičnog starenja stanovništva Hrvatske i EU-a.

Turizam i ugostiteljstvo:

Jednostavni poslovi u ugostiteljstvu (mogli bi uključivati čišćenje, serviranje hrane, pripremu hrane, itd.). Jednostavni poslovi u turizmu (mogli bi uključivati usluge informiranja, putovanja, itd.)

Kriteriji odabira:

- Pomanjkanje radnika na tržištu rada za taj sektor
- Razvojna strategija Vlade vidi turizam kao strateški sektor

Faza 2

Ponude za članstvo u sektorskim radnim skupinama podnosili su pojedinci koji su željeli biti izabrani na temelju priloženih životopisa i pisma iz kojih je vidljivo njihovo iskustvo i motivacija da sudjeluju u pilotiranju. Kriteriji za odabir dogovoreni s Agencijom za obrazovanje odraslih bili su:

Iskustvo u obrazovanju i osposobljavanju u sektoru za koji su predali ponudu;

Radno iskustvo u relevantnom sektoru;

Iskustvo u pisanju programa za obrazovanje i osposobljavanje odraslih.

Sastavljanje radnih skupina temeljilo se na sljedećim principima:

Poslodavci: definiraju što polaznici moraju znati da bi mogli raditi na određenom poslu te prema tome u specifikaciji tog posla;

Pružatelji obrazovanja i osposobljavanja: definiraju što polaznik mora naučiti da bi zadovoljio specifikaciju posla te kako pristupiti učenju.

Ustanovljene su, što je moguće jače izmiješane, radne skupine.

Faza 3

Za četiri skupine organizirane su dvije radionice:

Radionica 1: trodnevna radionica (travanj 2008.);

- Presentacija prve faze metodologije: specifikacija posla, specifikacija kompetencije, specifikacija nastave/učenja;
- Odabir prvog skupa modula za pilotiranje;
- Pisanje modula;
- Povratne informacije i razmišljanja.

Radionica 2: trodnevna radionica (srpanj 2008.);

- Presentacija druge faze metodologije; specifikacija procjene;
- Dopuniti strukturu programa koji se razvija te nacrt popisa modula;
- Dodati specifikaciju procjene postojećim modulima;
- Pisanje modula i procjene.

Slijedom tih radionica skupine su završile nacрте prijedloga dogovorenih modula (sa specifikacijama procjene) i testirali oblik opisa pilot-programa.

Jednodnevne radionice održale su se za svaku sektorsku grupu (rujan/listopad 2008.) kako bi se pružile povratne informacije o modulima i specifikacije procjene te praćenju finalizacije.

Moduli su izmijenjeni, provedene su konzultacije s poslodavcima o njihovoj važnosti za sektor. Predani su za konačno preispitivanje i komentare (studenj 2008. godine). Konačne verzije dobivene su u siječnju/veljači 2009. godine.

Metodologija

Metodologija za razvijanje kratkih programa osposobljavanja za jednostavna zanimanja obuhvaća četiri elementa:

Opis programa (*vidi Dodatak 4*);

Specifikacije posla (kompetencije koje treba steći) (*vidi Dodatak 5*);

Specifikacija učenja: sadrži ishode učenja koje polaznik mora biti u stanju pokazati kroz vještine i znanje, kao rezultat razdoblja osposobljavanja. Dane su i neke smjernice o potrebnim resursima (*vidi Dodatak 5*);

Specifikacija i smjernice procjene (*vidi Dodatak 6*).

Opis programa

Cilj je da svi programi budu predstavljeni na isti način kako bi svi pružatelji osposobljavanja pružali iste kategorije informacija za sve poslodavce i moguće polaznike o:

- Razini i tipu programa;
- Tipičnim polaznicima;
- Uvjetima upisa i mogućem napredovanju;

- Mogućim područjima zapošljavanja;
- Poslodavcima s kojima su se obavile konzultacije;
- Strukturi programa (osnovnim i specijaliziranim modulima te jesu li obvezni ili izborni);
- Bilješki o odobravanju akreditacije.

Specifikacije posla i učenja

Specifikacija posla definira prije svega kompetencije jednostavnog zanimanja za koje se očekuje da ih je polaznik u stanju pokazati kao rezultat razdoblja učenja. Predstavljene su kao ishodi učenja. Čine popis radnji koje svaki zaposleni radnik u tom jednostavnom zanimanju mora biti u stanju uspješno provesti. Specifikacija učenja definirana je pomoću potrebnih vještina i znanja. Također je dan indikativni popis resursa koji će biti potrebni provoditeljima osposobljavanja (oprema, materijali, ljudski resursi, materijali za osposobljavanje, nastavna pomagala).

Specifikacija procjene

Ova specifikacija uključuje tri dijela:

Kriterije izvedbe: oni su vodič za pružatelje osposobljavanja te omogućavaju polaznicima da znaju što se od njih očekuje:

- Transparentnost: što će se procijeniti i kako;
- Objektivnost/poštenje: procjena pokazane kompetencije, a ne osobe;
- Pouzdanost: ista izvedba dobiva isti rezultat;
- Vanjsko praćenje i uloga poslodavaca;
- Valjan i dovoljan dokaz o kompetenciji.

Tipovi dokaza koji se mogu procijeniti:

- Fizičke jedinice: npr. sazidani zid;
- Primjedbe procjenitelja;
- Dokaz od drugih relevantnih pojedinaca/organizacija, npr. nekog poslodavca;
- Studije slučaja i zadataka;
- Pisani odgovori;
- Usmeni odgovori na pitanja procjenitelja.

Smjernice procjene za procjenitelje:

- Ishodi učenja/elementi kompetencije i kriteriji izvedbe;
- Tip procjene koji treba koristiti;
- Kontekst procjene – radno mjesto, centar za osposobljavanje, dostupnost opreme, itd.;
- Metode koje treba koristiti i ispitani dokazi;
- Smjernice za procjenitelje.

DODATAK 4: OPIS PROGRAMA

Predano za akreditaciju

Naslov programa:	
Razina:	Ne popunjavati u ovoj fazi
Tip programa:	
Tipični polaznici za koje je program dostupan:	☐ Nezaposleni odrasli (iznad 18) ☐ Poslodavci ☐ Mladi koji nisu završili srednje obrazovanje ☐ Osobe koje dobivaju subvencije za osposobljavanje (npr. ratni veterani, Romi, itd.) ☐ Ostalo (navesti):
Može li ovaj program biti dijelom potpune kvalifikacije?	Ne ispunjavati u ovoj fazi
Uvjeti upisa	Opće: Specifično:
Moguće napredovanje:	Kvalifikacije: Programi osposobljavanja:
Moguća područja zapošljavanja:	
Posebne preporuke:	
Poslodavci s kojima su provedene konzultacije:	

Struktura programa: [Ime]

(Molimo prema potrebi dodajte retke za module te za svaki unos dodajte puni modul i specifikaciju ocjenjivanja)

Osnovni moduli

(prema potrebi dodajte retke):

Naziv modula i popis kompetencija koje treba steći:	Obvezni	Izborni
Modul 1		
Modul 2		
Modul 3		
Modul 4		

Specijalizirani moduli:

(dodajte retke prema potrebi):

Naziv modula i popis kompetencija koje treba steći:	Obvezni	Izborni
Modul 1		
Modul 2		
Modul 3		
Modul 4		

Bilješka o odobravanju akreditacije

(Ispunjava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa)

Referentni broj programa:	Ne popunjavati u ovoj fazi
Akreditaciju izdao:	
Razdoblje akreditacije:	Početni datum akreditacije: Završni datum akreditacije:

DODATAK 5: SPECIFIKACIJA POSLA I UČENJA ZA RAZVOJ MODULA

Ishod ("sposoban je")	Vještine	Znanje	Resursi
Ishod učenja 1:			Oprema Materijali Ljudski resursi Materijali za osposobljavanje Nastavna pomagala
Ishod učenja 2:			Oprema Materijali Ljudski resursi Materijali za osposobljavanje Nastavna pomagala
Ishodi učenja 3: <i>(Dodajte retke prema potrebi za više ishoda učenja za ovaj modul)</i>			Oprema Materijali Ljudski resursi Materijali za osposobljavanje Nastavna pomagala

DODATAK 6: SPECIFIKACIJA PROCJENE

NAZIV MODULA	
DESKRIPTOR	Ovaj modul obuhvaća kompetencije potrebne za.....
KÔD (ako postoji)	
ISHODI UČENJA/ ELEMENTI KOMPETENCIJE	KRITERIJI IZVEDBE
Ishod učenja 1:	1.1
	1.2
	1.3
Ishod učenja 2:	2.1
<i>(Dodajte retke prema potrebi za više ishoda učenja za ovaj modul)</i>	2.2
	2.3
	2.4
	2.5

VODIČ ZA PROCJENU

Specificirajte tip procjene:

- Trajno ili na kraju programa osposobljavanja
- Sumativno ili formativno (tijekom ili poslije nastave).⁷

Specificirajte kontekst procjene:

Radno mjesto ili mjesto osposobljavanja (simulacija).

Kandidat mora imati pristup sljedećim alatima i opremi:
(Molimo navedite potrebne alate i opremu)

Kandidatu će/neće biti dopušteno da se služi sljedećim:

- Relevantne radne postupke
- Relevantne priručnike/specifikacije s uputama
- Relevantne kodove, standarde i referentne materijale.

Metode procjene koje treba koristiti i dokaze koje treba ispitati:

Procjenitelji moraju biti zadovoljni da kandidat može kompetentno i konzistentno izvoditi sve elemente modula kao što je specificirano kriterijima izvedbe te ispravno odgovoriti na bilo koje pitanje o radnji koje je postavio procjenitelj.

Dodatne su smjernice za procjenitelje, primjerice:

Tijekom procjene kandidat će:

- Pokazati sigurnu radnu praksu u svakom trenutku;
- Iskomunicirati informaciju o radnim procesima, događanjima i zadacima koji su provedeni kako bi se osigurala sigurno i djelotvorno radno okruženje;
- Preuzeti odgovornost za kvalitetu svoga vlastitog rada;
- Planirati zadatke i po potrebi preispitati zahtjev zadatka;
- Provesti sve procedure u skladu sa standardnim operativnim procedurama;
- Modul i njegova procjena bit će dovršeni unutar razumnog vremenskog roka.

⁷ Formativna evaluacija pruža povratne informacije koje polaznicima pomažu da poboljšaju svoju izvedbu, ojačaju njezine dobre strane i korigiraju loše. Sumativna evaluacija pruža dokaze u cilju procjene konkretnih postignuća, može biti dio procesa priznavanja ili dodjeljivanja certifikata/svjedodžbi.

DODATAK 7: VERIFIKACIJA PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA ZA JEDNOSTAVNA ZANIMANJA

Tekst koji slijedi za Radnu skupinu napisao je g. Franjo Galeković (AOO), a predstavlja sadašnju proceduru za verifikaciju kratkih programa osposobljavanja.

1. Registracija ustanova

Da bi započela izvođenje programa svaka ustanova mora svoju djelatnost (obrazovanje odraslih) navesti u svojem aktu o osnivanju. Zakon o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99) propisuje postupak osnivanja ustanove i upisa djelatnosti u registar ustanova.

2. Postupak verifikacije

Pružatelj usluga obrazovanja odraslih (ustanova) koji traži odobrenje za izvođenje programa mora donijeti program koji treba biti prilagođen dobi, iskustvu, stečenoj naobrazbi, znanju, vještinama i sposobnostima polaznika (Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih, NN 129/08) te ga uz zahtjev za izvođenje programa mora predložiti MZOŠ-u. To je temeljni dokument za izvođenje obrazovanja odraslih i sve su ga obrazovne ustanove obvezne predložiti. Ministarstvo o zahtjevu odlučuje rješenjem.

Uz zahtjev za odobrenje ustanova prilaže:

- Rješenje o ocjeni sukladnosti osnivačkog akta sa zakonom i izvadak iz sudskog registra;
- Program obrazovanja izrađen u skladu s odredbama iz čl. 20. ovog pravilnika s mišljenjem o programu Agencije za obrazovanje odraslih;
- Podatke o nastavnicima koji će sudjelovati u izvedbi programa i voditelju obrazovanja
- Podatke o prostoru u kojem će se izvoditi nastava te opremi, nastavnim sredstvima i drugim materijalnim uvjetima potrebnim za izvođenje programa;
- Rješenje o zadovoljavanju minimalnih tehničkih i higijenskih uvjeta prostora.

Nastavni plan razvijen je na osnovi okvirnog programa. Okvirne planove za zanimanja razvija MZOŠ. Programe osposobljavanja razvijaju pružatelji usluga osposobljavanja.

Obvezne sastavnice programa obrazovanja odraslih su:

- Naziv programa;
- Naziv i stupanj složenosti zanimanja odnosno poslova prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja;
- Školska sprema ili stručna sprema, odnosno znanje, vještine i sposobnosti koje se steču završetkom programa;
- Uvjeti za upis polaznika;

- Nastavni plan (trajanje u nastavnim satima po predmetima odnosno nastavnim sadržajima), oblici izvođenja, okvirni program po predmetima odnosno nastavnim sadržajima za programe osposobljavanja i usavršavanja te trajanje cjelokupnog programa;
- Način provjere znanja i vještina, napredovanje i završetak programa;
- Materijalni i prostorni uvjeti ovisno o obrazovnim sadržajima
- Kadrovski uvjeti po predmetima odnosno nastavnim sadržajima

3. Kadrovski uvjeti za izvođenje programa

Programe izvode nastavnici, profesori, stručni suradnici, treneri, predavači i drugo andragoško osoblje. Svi zaposleni moraju ispunjavati uvjete određene Zakonom o obrazovanju odraslih, NN 17/07).

Zaposleni rade u ustanovama pod uvjetima radnog zakonodavstva. Oni imaju pravo i obvezu stručnog i andragoškog usavršavanja.

4. Materijalni uvjeti za izvođenje programa

Materijalni uvjeti moraju biti ispunjeni i predstavljeni u skladu s odredbama programa.

DODATAK 8: NADZOR

Ovaj je tekst za radnu skupinu sastavio g. Franjo Galeković (Agencija za obrazovanje odraslih). Na kraju cjelokupnog teksta ovog prijedloga je tablica kojom se uspoređuju funkcije inspekcije i nadzora.

Stručni nadzor u ustanovama za obrazovanje odraslih

Članak 23. Zakona o obrazovanju odraslih (NN 17/07) točka 3. kao jednu od djelatnosti Agencije za obrazovanje odraslih navodi: obavlja nadzor nad stručnim radom ustanova za obrazovanje odraslih. Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu AOO-a pobliže se uređuje djelatnost stručnog nadzora u okviru ustrojbene jedinice Odjela za stručni nadzor.

U području formalnog sustava obrazovanja poslovi i zadaci stručno-pedagoškog nadzora propisani su Zakonom o stručno-pedagoškom nadzoru (NN 73/97), Zakonom o prosvjetnoj inspekciji (NN 50/95) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prosvjetnoj inspekciji (NN 73/97). U ovim propisima naglašava se šira dimenzija stručnog nadzora u savjetodavnoj svrsi s ciljem poboljšanja, unapređivanja i razvoja same djelatnosti obrazovanja.

Stručno-pedagoškim nadzorom ostvaruje se uvid u realizaciju propisanih nastavnih planova i programa, organizaciju i izvođenje nastave te cjelokupnu pedagošku dokumentaciju, funkcionalnost prostora i uporabu udžbenika, nastavnih pomagala i opreme.

U članku 8. Zakona o stručno-pedagoškom nadzoru stoji:

“Stručno-pedagoški nadzor obavlja se:

- uvidom u izvođenje godišnjeg plana i programa rada školske ustanove
- neposrednim praćenjem izvođenja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada
- uvidom u pedagošku evidenciju i dokumentaciju
- razgovorom s učenicima, roditeljima, nastavnicima i članovima stručnih tijela školske ustanove.“

Članak 9. istog Zakona:

- „U obavljanju stručno-pedagoškog nadzora školski nadzornik nadzire osobito:
- izvođenje i ostvarivanje godišnjeg plana i programa školske ustanove
- organizaciju i planiranje nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada
- stručnu uporabu udžbenika, nastavnih pomagala i opreme
- ispunjenost pedagoških i metodičko-didaktičkih zahtjeva i mjerila u izvođenju nastave
- provođenje ispita i ocjenjivanja učenika.“

U članku 10. istog Zakona stoji:

„Osim poslova iz članka 9. ovog Zakona, školski nadzornik:

- predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog sustava

- predlaže mjere za unapređivanje organizacije, planiranja i metoda rada školske ustanove
- pruža stručnu pomoć nastavnicima i skrbi o njihovu stručno-pedagoškom usavršavanju
- prati rezultate odgojno-obrazovnog rada školske ustanove i razinu usvojenih znanja i vještina učenika
- potiče učenička natjecanja i prati ostvarivanje eksperimentalnih programa
- ocjenjuje funkcionalnost školskog prostora i opreme te predlaže mjere za njihovo osuvremenjivanje
- prati rad stručnih tijela školske ustanove.“

Odredbe navedenih članaka Zakona o stručno-pedagoškom nadzoru mogu se jednostavno primijeniti u nadzoru ustanova za obrazovanje odraslih izuzimanjem određenih pojmova (pojam učenik, odgoj).

Članak 10. u širem smislu govori o savjetodavnoj ulozi nadzornika. Prema tome, provođenje stručnog nadzora nad radom ustanova za obrazovanje odraslih mora imati kao krajnji cilj poboljšanje, unapređivanje i razvoj sustava obrazovanja odraslih kroz primjenu zakonskih propisa.

Praćenje i poticanje razvoja obrazovanja odraslih s naglaskom na stručnoj i savjetodavnoj pomoći ustanova od AOO-a je osnova za izgradnju sustava kvalitete u obrazovanju odraslih vanjskim vrednovanjem rezultata polaznika. To je posebno važno zbog sve više izražene pojave novih zanimanja, potrebe izrade i primjene novih programa u izobrazbi odraslih te uključivanja zaposlenih u proces cjeloživotnog učenja. Stručnim nadzorom potrebno je pravodobno uočavati probleme same prakse i njihova rješavanja radi krajnjeg ishoda obrazovanja-stjecanja novih vještina i povećanja kompetencija polaznika.

Program stručnog nadzora potrebno je razlikovati od pojma stručno-pedagoškog nadzora koji ima veći sadržaj jer se odnosi na sam uvid u rad nastavnika-izvođenje nastave, nastavne metode, artikulaciju sata, pripreme i izvedbeni plan nastavnika i dr. Agencija za obrazovanje odraslih nema i ne mora ubuduće imati stručnjake za pojedine nastavne predmete. To bi bilo neracionalno i nesvrhovito. U tom dijelu očevida u rad ustanove potrebno je koristiti stručnjake za općeobrazovne i stručne predmete suradnih agencija: Agencije za odgoj i obrazovanje te Agencije za strukovno obrazovanje, a to je ujedno i zajednički interes radi unapređivanja i razvoja obrazovanja te osiguranja kvalitete.

Stručni nadzor ponajprije odnosi se na očevid u rad ustanova za obrazovanje odraslih u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih i provedbenim propisima tog zakona. Sve ustanove za obrazovanje odraslih obavezne su uskladiti svoju djelatnost s pozitivnim zakonskim propisima, čime ova djelatnost postaje dio cjelokupnog sustava obrazovanja.

Zakonom i provedbenim propisima, među ostalim, propisuju se: andragoška dokumentacija, prostorni i materijalni standardi, andragoško osposobljavanje radnika u sustavu obrazovanja, standardi za programe koje izrađuju same ustanove (osposobljavanje i usavršavanje), obveze i prava polaznika, izgled i sadržaj javne isprave, vrijeme trajanja pojedinih oblika obrazovanja i oblici financiranja.

Agencija mora uspostaviti informatičku povezanost u svim ustanovama koje se bave obrazovanjem odraslih i provesti očevid u ustanovama kako bi mogla provesti svoju prvu zadaću-poduzimanje i provođenje mjera za brži i uspješniji razvoj djelatnosti obrazovanja odraslih. Stvaranjem baze podataka o ustanovama bit će moguće analizirati postojeće stanje i odrediti smjernice važne za napredak sustava.

Nadzor nad ustanovama provodi se:

1. Prema godišnjem planu AOO-a, kojim se utvrđuje obveza očevida u određeni broj ustanova s obzirom na kadrovske mogućnosti Agencije.
2. Po prijavi polaznika obrazovanja u određenoj ustanovi.
3. Na zahtjev prosvjetne inspekcije.

O obavljenom nadzoru sastavlja se nalaz koji mora sadržavati:

1. Opis utvrđenog stanja.
2. Mjere koje treba poduzeti ustanova radi uklanjanja utvrđenih nepravilnosti i nedostataka.
3. Mjere koje se predlažu nadležnom tijelu uprave.
4. Rokovi izvršenja mjera.

Nalaz mora biti jasan, a prije utvrđivanja nalaza nadzornik obavezno razmatra utvrđeno stanje s ravnateljem, nastavnikom ili stručnim tijelom ustanove. Članak 12. Zakona o stručno-pedagoškom nadzoru dalje navodi kome se dostavlja nalaz i mogućnost postavljanja primjedbi ustanove koja je bila predmet očevida na sam nalaz.

Radi usklađenosti izvješća o obavljenom očevidu u ustanovi, s obzirom na to da će taj posao raditi više djelatnika Agencije, bilo bi poželjno izraditi ogledni primjerak Zapisnika o nalazu.

Potrebno je napomenuti nužnost razlikovanja stručno-pedagoškog od upravnog i inspekcijskog nadzora koji su u nadležnosti prosvjetne inspekcije Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, članak 29. Zakona o obrazovanju odraslih (NN 17/07).

Usporedba Zakona o prosvjetnoj inspekciji i Zakona o stručno-pedagoškom nadzoru

	Zakon o prosvjetnoj inspekciji, NN 50/95, 73/97	Zakon o stručno-pedagoškom nadzoru, NN 73/97
Tko provodi?	* državni službenici u zvanju prosvjetnog inspektora ili višeg prosvjetnog inspektora	* državni službenici u zvanju školskog nadzornika i višeg školskog nadzornika (čl. 4. i 5.); nadzor može provoditi i osoba koja nije državni službenik
Što se provodi?	* nadzor izravnim uvidom u opće i pojedinačne akte te uvjete i način rada predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova i drugih pravnih osoba koje obavljaju odgojno-obrazovnu djelatnost * nadzor nad radom i postupanjem odgojno-obrazovnih ustanova koje imaju javne ovlasti u prenijetim im poslovima državne uprave, u granicama djelokruga MZPŠ (čl. 7.) * inspektor utvrđuje zakonitost poslovanja, zakonitost općih i pojedinačnih akata, zakonitost broja odjela i odgojno obrazovnih skupina te broja djece, učenika i drugih polaznika * zakonitost u primjeni propisa o izdavanju svjedodžbi, potvrda itd.; zakonitost primjene odgojnih i drugih mjera, zakonitost primjene propisa radnog prava * šire u čl. 8.	* sustavno i organizirano stručno praćenje ostvarivanja propisanih nastavnih planova i programa, organizacije i izvođenja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u školskim ustanovama te stručnog i pedagoškog rada odgojitelja, učitelja, nastavnika i stručnih suradnika (čl. 2.) * nadzornik nadzire izvođenje i ostvarivanje godišnjeg plana i programa školske ustanove; organizaciju i planiranje nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada; stručnu uporabu udžbenika, nastavnih pomagala i opereme; ispunjenost pedagoških i metodičko-didaktičkih zahtjeva i mjerila u izvođenju nastave, provođenje ispita i ocjenjivanja učenika (čl. 9.)
Način provođenja	* po službenoj dužnosti - odlučuje čelnik Prosvjetne inspekcije * inspektor ima pravo pregledati pedagošku i drugu dokumentaciju, poslovne prostorije i poslovne spise, opremu i nastavna sredstva, pregledati isprave te u upravnom postupku saslušati pojedine osobe zaposlene u nadziranoj ustanovi	* uvidom u izvođenje godišnjeg plana i programa rada školske ustanove, neposrednim praćenjem izvođenja nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada, uvidom u pedagošku evidenciju i dokumentaciju, razgovorom s učenicima, roditeljima, nastavnicima, članovima stručnih tijela školske ustanove
Mjere	* inspektor donosi rješenje s naredbom odnosno zabranom (čl. 16. i 17.) * može zatražiti stručno-pedagoški nadzor * može podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka ili izreći kaznu na mjestu prekršaja, podnijeti zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka, te podnijeti kaznenu prijavu državnom odvjetništvu * naređuje otklanjanje nedostataka u određenom roku * za neobavljanje naređene radnje u roku, inspektor može izvršenika prisiliti na ispunjenje obveze novčanim kaznama ili neposrednom prisilom	* nadzornik predlaže naredbu, odnosno zabranu * nadzornik predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog sustava, predlaže mjere za unapređivanje organizacije, planiranja i metoda rada školske ustanove (šire čl. 10.)
Nalaz	* o obavljenom nadzoru i utvrđenom stanju inspektor sastavlja zapisnik, odnosno rješenje (za mjere iz čl. 14., 15., 16., 17. i 29.)	* o obavljenom stručno-pedagoškom nadzoru školski nadzornik sastavlja nalaz koji mora sadržavati: 1. opis utvrđenog stanja, 2. mjere koje valja poduzeti radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i nedostataka, 3. mjere koje se predlažu nadležnom tijelu uprave, te 4. rokove izvršenja mjera * nalaz se dostavlja Prosvjetnoj inspekciji u roku od petnaest dana od završetka stručno-pedagoškog nadzora

DODATAK 9: OSPOSOBLJAVANJE STRUČNIH NADZORNIKA

Svrha početnog osposobljavanja

- Osposobiti nadzornike za početak razvijanja kompetencija koje su potrebne za provođenje stručnog nadzora za pružatelje obrazovanja odraslih u Hrvatskoj.
- Započeti pisanje priručnika koji će koristiti nadzornici obrazovanja odraslih u Hrvatskoj.
- Dogovoriti se o nacrtu Kodeksa prakse i smjernica na kojima će se temeljiti procedure i struktura nadzorničkih posjeta.
- Osmisliti program rada za osiguranje kvalitete pružatelja usluga obrazovanja odraslih koja će u konačnici zadovoljiti europske standarde. (vidi EU Common Quality Assurance Framework)

Ustanovljene početne kompetencije

Kompetencije od 1. do 7. bitne su za sve članove tima. Za kompetencije od 8. do 10. možda će trebati dovesti vanjske stručnjake.

1. Planiranje i provođenje nadzorničkog posjeta;
2. Donijeti sudove o prikupljenim dokazima;
3. Predstaviti ishode nadzorničkih posjeta usmeno te načiniti pisano izvješće;
4. Sposobnost racionalne i objektivne procjene dobivenih podataka;
5. Jasno komunicirati usmeno i pismeno. Pružiti jasnu povratnu informaciju;
6. Sastaviti preporuke za poboljšanje;
7. Nositi se sa stresnim situacijama pod pritiskom;
8. Sposobnost ocjenjivanja prostornih, materijalnih i tehničkih uvjeta za različita strukovna područja za koja se osposobljavanje radi (uključujući opremu i njezinu prikladnost za pedagoške svrhe). To uključuje aspekte zaštite na radu.
  - a. Ocijeniti te zabilježiti ocjenu rada institucije i načina provođenja osiguranja kvalitete vezano za izvedbu godišnjeg plana i svakog pojedinačnog programa.
  - b. Koristiti odgovarajuću metodologiju za analiziranje i obradu podataka.
9. Odrediti kriterije za odabir nastavnika koji će se promatrati s ciljem odabira reprezentativnog uzorka nastavnika u instituciji za obrazovanje odraslih.
10. Ocijeniti kvalitetu nastavnog procesa.

Potrebno iskustvo za nadzorničke timove

Koordinaciju nadzorničkih timova uvijek će provoditi Agencija za obrazovanje odraslih. Preostaje razjasniti točan sastav timova. U timu će biti više nadzornika i iz Agencije za obrazovanje odraslih te više honorarnih nadzornika iz drugih agencija ili institucija (prema potrebi).

Predlaže se da nadzornički timovi uključe sljedeće iskustvo:

1. Visoku razinu znanja o pravnim pitanjima. Ovu funkciju može obnašati Inspektorat Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.
2. Radno iskustvo u obrazovanju odraslih (potrebne godine iskustva će se naknadno odrediti). Pojedinaac bi trebao biti osposobljen za posjedovanje stručnih savjetničkih kompetencija. Zakon o stručno-pedagoškom nadzoru određuje tko može biti nadzornik. Osim osoblja Agencije za obrazovanje odraslih, članovi tima mogu biti i drugi stručnjaci ako zadovoljavaju određene uvjete.
3. Specijalisti za određena područja i predmete trebali bi imati relevantno iskustvo u svojem predmetnom području te u obrazovanju odraslih. Ti stručnjaci bit će dovedeni iz drugih agencija (npr. Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje). Preporučljivo je da imaju neposredno iskustvo na relevantnim područjima zapošljavanja.
4. Specijalist za ocjenu zaštite na radu. Moguće iz javne institucije odgovorne za zaštitu na radu. Na svaki način osoba s pet godina iskustva.

Zaštita na radu promatrat će relevantni specijalistički tim ako nadzor uoči da bi neka pitanja trebala daljnje ispitivanje.

S kim bi trebalo razgovarati tijekom posjeta?

1. Ravnatelji
2. Nastavnici
3. Prateće osoblje (prateće osoblje u nastavi, osoblje za administrativnu podršku)
4. Polaznici
5. Roditelji (kad je potrebno)
6. Lokalni dionici: poslodavci, predstavnici sektorskih organizacija, sindikati, komora.

Doprinos pružatelja usluga obrazovanja odraslih

Predlaže se da se razmotre sljedeći postupci kako bi ojačao doprinos procesu vrednovanja pružatelja usluga obrazovanja i osposobljavanja odraslih:

- Osmisliti pisani upitnik za ustanove koje će se posjetiti kao dio pripreme kako bi osnovne, činjenične i kvantitativne informacije bile dostupne nadzornicima prije početka posjeta. (Uzevši u obzir razvoj baze podataka, neke informacije koje su za pripremu posjeta potrebne o pružateljima i polaznicima trebale bi vrlo brzo biti dostupne.)
- Početi razmišljati o upitniku za samovrednovanje koji također uključuje indikatore kvalitete.
- Na institucionalnoj razini: zadovoljstvo polaznika i zadovoljstvo poslodavaca.

Struktura programa osposobljavanja

1. Karakteristike sustava za osiguranje kvalitete za obrazovanje odraslih i pružatelje usluga obrazovanja odraslih;
2. Glavni elementi nadzorničkog posjeta pružatelju usluga obrazovanja i osposobljavanja odraslih:
  - a. Fizička infrastruktura (zaštita na radu);
  - b. Kurikulum i programi;
  - c. Nastava i učenje;
  - d. Ljudski potencijali;
  - e. Upravljanje i vođenje;
  - f. Financije i resursi;
  - g. Pravna i administrativna podrška;
  - h. Zadovoljavanje lokalnih potreba.
3. Provizorni sadržaj priručnika:
  - a. Prvo poglavlje obrađuje opću pripremu posjeta (utvrđivanje činjenica o ustanovi, provjeravanje dokumentacije itd.);
  - b. Posebna poglavlja koja se bave jednim od glavnih elemenata (vidi gore) i uključuju tri faze:
    - i. Priprema uoči posjeta;
    - ii. Provedba posjeta: uključuje što će se promatrati; organiziranje i facilitiranje nadzornih provedbi te nalazi i rasprave;
    - iii. Izvješćivanje o prikupljenim dokazima i izvedenim zaključcima.

DODATAK 10: AKCIJSKI PLAN

Ovaj Akcijski plan načinila je radna skupina tijekom radionice u prosincu 2008. u okviru komponente 4. Članovi skupine: AOO: Franjo Galeković, Anne-Marie Popović; Socijalni partner: Violeta Grilec; POU: Igor Njegovan; Škola: Vlado Prskalo.

Temelj za osmišljavanje ovog akcijskog plana bila je rasprava koja se vodila na radionici u okviru komponente 4 u prosincu te potrebom da se ustanove faze razvoja novog sustava za osmišljavanje, odobravanje i izvedbu programa osposobljavanja.

Novija praksa pokazala je da najveći problem leži između programa koji imaju isti naziv (Razlike u sadržaju, ishodima i trajanju učenja). Poslodavci su zbunjeni tom nejednolikošću programa, gube povjerenje u obrazovni sustav te ga ne mogu percipirati kao ključni čimbenik fleksibilnosti radne snage kao što bi trebalo biti.

Zajedno sa standardizacijom programa treba uvesti jasan, jednostavan i nedvosmislen sustav koji će jamčiti kvalitetu osposobljavanja.

U našem smo se radu pokušali pridržavati odredbi novih pravilnika o obrazovanju odraslih, međutim, ako bude potrebno, predložiti ćemo izmjene odredbi zbog primjene najboljih mogućih rješenja.

Glavni je cilj ovog Akcijskog plana omogućiti ustanovama da se prilagode novom sustavu, najprije osposobivši pružatelje da provedu svaku fazu (metodologija osmišljavanja i razvijanja programa, akreditacija ustanova, osiguranje kvalitete). To će provesti Agencija te nastaviti sa savjetovanjem.

Prilikom razvijanja novih programa pružatelji bi trebali primijeniti novu metodologiju za razvijanje programa te jasno navesti uvjete izvedbe programa (oprema i materijalni uvjeti, ljudski potencijali). To će kasnije predstavljati osnovu za akreditiranje pružatelja.

Problem razlika među postojećim programima trebalo bi riješiti ustrojavanjem povjerenstava unutar AOO-a (predstavnik AOO-a + predstavnik pružatelja + stručnjak za određeno područje). Članak 22. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih pruža pravni temelj za to.

Na taj način kroz godinu dana trebali bismo imati bazu podataka odobrenih (verificiranih) programa i svi pružatelji usluga osposobljavanja provodili bi iste programe.

Proces akreditacije ustanova trebao bi započeti godinu dana nakon početka provedbe tog plana. Ustanove će biti akreditirane za izvedbu određenih programa ako predoče dokaze da ispunjavaju uvjete navedene u programu. Od ustanova koje su provodile programe na temelju verifikacije izdane prije donošenja Zakona o obrazovanju odraslih i prihvaćanja pratećih pravilnika, zahtijevat će se da dobiju odobrenje Agencije za svoje programe te da o tome obavijeste Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Članak 44. Pravilnika o standardima i normativima pruža pravni temelj za ovu fazu.

Nakon godinu dana treba biti razvijena baza podataka sa svim ustanovama koje su akreditirane za provedbu određenih programa. Ova baza podataka olakšat će korisnicima da odaberu pružatelja osposobljavanja, a zasnovana je na ideji da obrazovanje mora biti dostupno svima, od polaznika do poslodavaca.

Do vremena kad se započne s akreditacijom ustanova te provedbom novih programa, trebao bi profunkcionirati Odjel za stručni nadzor Agencije. Taj bi odjel bio osposobljen kroz pristup osposobljavanja 'trenera'. U početku, njihova bi uloga trebala biti da savjetuju i pružaju stručnu pomoć ustanovama.

DODATAK 11: TERMINSKI PLAN AKCIJSKOG PLANA KOJI JE PREDLOŽILA RADNA SKUPINA

